UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

December.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

Visual Library

S. BIBIANA, et S. DEMETRIA, sorores Virg. et Mart.

12. Decem. 21. Iunij. Ioan. Crobbaert exc.

HET LEVEN VANDE TVVEE HH. SVSTERS BIBIANA ENDE DEMETRIA MAEGHDEN ende Martelaerſſen.

2. Dec.

A. 362.

21. Ivnii.

NAer dat ten tijde van Julianus den Apoſtaet veel Chriſtenen hadden gheleden / ende hun bloedt gheſtort voor het Lam Godts; ſoo zijn de ſelve noch gevolght Flavianus, ende Dafroſa ſijne huyſ-vrouwe/met hunne twee kinderen Bibiana ende Demetria twee ghesusters. Deſe Chriſtenen / alſoo ſy niet en begheerden het ghebodt van den wreeden Keyſer onderdanigh te zijn; ſoo hebben ſy voor het waerachtigh gheloove Godts / de croone der martelie ontfanghen. Flavianus, om dies-wille dat hy de Martelaren Chriſti, Priſcus, Priſcilla, ende Benedicta hadde begraven/ is voor den Prefect Apronianus voor eenen Chriſten over-ghedraghen die hem terſtont voor ſijnen rechter-ſtoel heeft doen komen; ende alſoo hy hem niet en konde gheraden tot den dienſt der afgoden wederom te keeren (waer door hy ſeer verſtoort wierdt) ſoo beval hy aen ſijne dienaren/dat ſy hem terſtondt ſonder op ſijnen grooten Edeldom te letten / als eenen verrader ſeer ſchandelijck in ſijn voor-hooft met een brandt-teecken ſouden teeckenen; ende alſoo naer de waters van Taurina leyden. Als nu dit de beuls met eene onſprekelijcke ſtraffinghe hadden volbracht/ ſoo is hy ten laetſten ter plaetſen van ſijn ballinckſchap gelepdt/ al-waer hy ſeer devotelijck den Heere was biddende/ ende den derden dagh daer na gaf hy ſijnen geeſt inde handen Godts.

VVt oude Regiſters.

Flavianus den vader van Bibiana eñ Demetria wordt in ballinckſchap gheſonden.

Naer sijne doodt soo is Dafrosa sijne huys-vrouwe / met beyde sijne kinderen / om dat sy voor Christenen vermaert waren / van alle haer goedt berooft gheweest: maer niet-tegenstaende / om dat sy wel wisten / wat dien Godt vermocht / daer sy de dienst-maeghden af waren; soo en vraeghden sy niet veel daer naer / maer leefden seer blijdelijck. Ondertusschen heeft het Apronianus goedt ghedocht te beproeven / om haer-lieden te brenghen tot de offerhande der afgoden: waerom hy haer-liedee voor hem heeft doen roepen / ende sijne begheerte te kennen ghegeven; maer soo sy naer hem niet hooren en wilden / noch in gheender manieren sijne begheerte vol-brenghen; heeft hy bevolen / datmense in haer eyghen huys / sonder haer eenighe spijse ter werelt te gheven / soude sluyten; op dat sy alsoo van hongher souden vergaen: maer den Heere heeft haer bewaert / dat sy gheen schade en hebben gheleden; ende zijn seer blijde ende wel te passe ghebleven. Dit is den Prefect te kennen ghegheven: waerom hy terstont bevolen heeft eenen van 't maeghschap van Dafrosa, genoemt Faustus / dat hy sijn devoir soude doen / om haer-lieden te brenghen tot den dienst der afgoden. Faustus heeft den last aenveert / ende is by de heylighe maeghden ghegaen / tot de welcke hy seyde: Seght my / o maeghden / wat deught ofte blijdschap heeft uwen Christus u voort-ghebrocht? my dunckt (soo ick sie) niet dan quaet; want om dat ghy hem zijt naer-volghende / soo zijt ghy-lieden van alle uwe goederen / die ghy hier op de wereldt waert besittende / berooft gheworden; eñ siet / nu zijt ghy-lieden ellendigh / ende arme bedelaerssen; verlaet dan uwen Godt / ende keert u tot de goden vanden Keyser: waer door ghy niet alleen in uwe goederen sult ghestelt worden; maer sult oock versekert zijn van u leven te behouden / ende niet als Flavianus uwen vader met pijnen ende tormenten u leven eyndighen.

De moeder met hare twee dochteren worden berooft van alle haer goedt.

De heylighe maeghden andtwoorden / ende seyden: Het sterven, ô Faustus, voor de rechtveerdigheydt en is niet soo schadelijck ende moeyelijck, als ghy wel meynt; maer is seer soet ende lieffelijck, ghelijck-men in eene van onse Psalmen leest: Kostelijck is in des Heeren aensicht de doodt van sijne Heylighen. Naer dat sy nu in deser manieren langen tijdt met hem hadden ghesproken / ende veel soodanighe saken ende redenen voort-ghebrocht /

Hare kloecke antwoorde.

Psal. 115.

brocht/soo heeft sijn herte beweeght geweest:ende sijn ooghen wierden open-ghedaen / om te sien het Goddelijck licht/door't welck hy sijne dolinghe kende:hy heeft terstont op sijn knien neder ter aerden ghevallen / ende heeft met eene wonderlijcke liefde ende vperighepdt het heylich Sacrament des Doopsels gheepscht.

Dafrosa dit siende / heeft terstont eenen Priester ontboden/Joannes genoemt/om Faustum te vertroosten. Den Priester ghekomen zijnde/heeft hem bevolen / dat hy seven daghen langh soude vasten: dit selve en heeft Faustus niet alleen te wercke ghestelt; maer om veel haestigher by sijnen gheestelijcken vader wederom te keeren/ende vergiffenisse van sijne sonden te verkrijgē/ soo heeft hy in desen korten tijdt oock seer leveralijck de arme Christene menschen alle sijne rijckdommen uptghedeylt. Ende als den achtsten dagh ghekomen was/ soo heeft hy seer blijdelijck het heylich Sacrament des Doopsels vanden Priester Joannes ontfanghen; waer door hy soo verandert ende wel te vreden is geweest/ dat hy op gheen wereltsche saken meer en achtede; ende oock niet weder en is ghekeert om Apronianus andtwoorde te draghen; maer hy heeft hem selfs ontboden / ende ghesept: Ick dencke wel/Faustus/dat ghy Dafrosa, u maeghschap/met hare dochteren hebt verwonnen/ ende tot de offerhande der afgodē gebracht. Den kloecken soldaet Christi antwoorde: Ick en doe voorvvaer, ick en hebbe haren sin niet konnen veranderen, noch haer oock bekeeren tot de ijdele offerhande van uwe goden; maer sy selfs hebben my bekeert, Christen ghemaeckt,ende den waerachtighen Godt leeren kennen eñ eeren. Apronianus sepde:Soo hebt ghy u dan met hare woorden laten bedrieghen? Faustus antwoorde: Ick en hebbe my niet laten bedrieghen, want ick nu eenen soo grooten ende machtighen Godt hebbe, dat ick nu voort-aen door sijne Goddelijcke gratie ende hulpe geen sterffelijck menschens bystandt meer van doen en hebbe; 't welck uwe afgoden niet en vermoghen te doen. Den Prefect sepde wederom: Alsoo ick sie / soo verliest ghy seer ongheluckighlijck uwe sinnen. Dit ghesept hebbende/soo heeft den H. Faustus, knielende op sijne knie/ ende ghedurighlijck volherdende inde belijdenisse van het waerachtigh gheloove Christi/in sijne teghenwoordighepdt sijnen gheest in de handen van sijnen Saligh-

Faustus woordt bekeert.

maker ghegheven; waer dooz dat Apzonianus seer ghestoozt zynde/ heeft bevolen/ dat-men syn hepligh doodt lichaem onbegraven in 't velt soude wozpen: maer den toe-komenden nacht heeft Dafrosa met noch meer andere gheloovighe menschen syn lichaem ghenomen/ ende begraven in haer eyghen hups / 't welck beneffens het hups vande hepligh Martelaren Ioannes ende Paulus stondt.

Sy sterft.

Op den selven nacht is aen Dafrosa in harē droom veropenbaert Flavianus haren man / die haer voorseyde/ dat sy seer haest sterven soude; waerom (gheloovende dat het visioen waerachtigh was) sy haer begonst tot de doodt gereedt te maken. Seer korts daer naer heeft Apzonianus haer ontboden; ende vindende haer stantvastigh in 't gheloove Christi, heeft haer in ballinckschap ghewozpen: al-waer sy ten laetsten dooz syn bevel om de selve oorsake is onthooft gheweest.

Dafrosa wordt onthooft.

Als nu Dafrosa overleden was/ soo heeft den Prefect veel vperigher ende hittigher gheweest als opt van te vozen/ om Bibiana ende Demetria, twee ghesusters ende dochters van Dafrosa, te over-winnen; waerom dat hy beval/ datmense sonder vertoeven vooz den rechterstoel soude brenghen. Dese twee maeghden en vertoefden niet langh; maer quamen seer haest vooz den Rechter/ ende bleven stantvastigh in 't gheloove: sy en hielen oock niet op soo langhen tijdt / als sy daer stonden; maer altijdt met een hooghmoedigh herte bekenden sy/ dat sy kinderen van de H. Kercke waren / ende dienstmaeghden Christi; in welcke waerachtighe belijdenisse de H. Demetria hare suyvere ziele aen Godt almachtigh gaf.

Demetria sterft.

Hier dooz is den Prefect noch meer in gramschap ontsteken/ ende gaf de H. Bibiana, die alleen te lijve ghebleven was/ in handen van eene sekere vrouwe/ ghenoemt Rufina; om te proeven/ oft sy dooz haer toedoen de H. Maghet soude konnen trecken tot de oude Roomsche Religie oft afgoderije; met een vast voornemen/ waer't sy dat niet en konde vercrijgen/ dat hy haer sonder eenigh medelijden soude doen dooden. Als Rufina de H. Maghet nu onder hare macht hadde/ soo heeft sy haer devoir ghedaen / ende alle middelen ghebruyckt om haer sinnen te veranderen; maer al te vergheefs: de H. Maghet bleef standtvastigh; waerom sy haer met groote

groote straffigheyt begonst aen te gaen/ ende seer wreedelijck te smijten ; ende dit heeft sy soo veel daghen verbolghens ghedaen / tot dat sy sagh dat sy haer kloeck onverwinnelijck herte niet en konde verwinnen ; eñ sy heeft dese tijdinghe den Prefect over-ghedraghen / die hier door seer wreedelijck met gramschap ontsteken zijnde/heeft bevolen/daer sy niet meer als achthien jaren oudt en was / datmense met geloode geesels soude slaen ; ende met alsulcke tormenten heeft sy die croone der martelie verdient.

Bibiana' wordt met gheloode sweepen doodt ghesla-ghen.

Haer heyligh lichaem is vier daghen langh blijven ligghen op eene sekere plaetse / die Tauro ghenoemt wordt / onbegraven ; maer den vierden nacht is den weerdighen Priester Joannes ghekomen / die haer H. lichaem heeft opgenomen/eñ begravē op de selve plaetse/ daer Dafrosa hare moeder / eñ Demetria hare suster begraven warē ; 't welck is beneffens het paleys van Licinius; al-waer naer de doodt van den Keyser eene heylighe vrouwe/Olympina genoemt/die maeghschap was van Flavianus, ter eeren Godts / ende van dese Heyligen eenen Tempel heeft doen bouwen / daer sy oock ghedurighlijck is in ghebleven. Sy heeft oock langhen tijdt aldaer gheleeft/vol van alle goede wercken/ ende is ten tijde vanden Paus Siricius ghestorven.

Sy wordt begraven by hare moeder/ ende suster.

SANCTA BARBARA.

Paul. Pontius fecit. *Ioan. Crobbaert excud.*

HET LEVEN VANDE H. BARBARA MAGHET ende Martelaerſſe.

4. Dec. A. 233.

TEn tijde als Maximinus regneerde inden Oosten/was inde stadt Nicomedien eenen rijcken Heere ghenaemt Dioscorus; maer fel/ende seer gheneghen tot den dienst van sijne valsche goden. Desen Heere hadde eene eenighe dochter ghenaemt Barbara, die uptnemende schoon ende van andere manierē dan haren vader was. Desen vreesende dat eenighe / die hem niet wel aen en stonden/ haer ten houwelijck souden begheeren/ om hare groote schoonheyt ende rijckdom/ sloot de selve in eenen torẽ/ daer wooninghe ende gherieſs ghenoegh was; om dat sy zijnde upt de ooghen der menschen/ van niemant en soude begheert worden. De H. Maghet verblijdde haer seer/ om dat sy aldus gesloten was; overmidts sy d'eerbaerheydt/ ende eenicheydt beminde/ende daer upt alle geruchte haer bekommeren konde met d'aenschouwinghe vanden hemel ende aerde/ende van alle creaturen.

Door Ioan. Damasc. Arsenium. Simeon Metaphr.

Dioscorus slupt Barbara in eenen torẽ.

Onsen Heere dede soo veel met dese Maghet in den torẽ/ dat sy voor haer nam eeuwelijck hare maeghdelijcke suyverheyt te bewaren/ende hem tot een bruydegom te nemen; verlatende alle wellusten des vleeschs. Wat tijdts hier na/wilde haren vader haer houwelijcken met rijcke/ edele/ ende treffelijcke mannen/die haer ten houwelijck socht: maer sy en begheerde gheenen; ende sy antwoorde haren vader/ dat het gheene reden en was; dat sy trouwen soude eenen sterffelijcken mensch, die alreede hadde eenē onsterffelijcken bruydegom; noch en betaemde dat sy om de ghenuechten des houwelijcx soude verlieſen de ghenuechten ende soetigheden van haren geest. Haren vader nam voor hem van hups te trecken; hopende dat sijne dochter allenghskens soude

Barbara doet belofte van suyverheydt.

veranderen/ ende haer onder sijnen wille gheven. Hy dede een badt voor sijn dochter maken / ende in het selve twee vensters / om licht te gheven. Hier na vertrock hy uyt den lande/ ende was langhen tijde wech.

Komende de H. Maghet op eenen dagh beneden/ om te sien het werck van het badt; beval sy / datmen daer dry vensters soude in maken / ter eeren van de alderheylighste Dryvuldigheyt; ende niet twee / gelijck haren vader bevolen hadde. Ende stortende veel tranen/ die gelijck peerlen vielen in de fonteyne/ quam sy by eenen marberen pilaer/ die daer stont; op den welcken sy met haren vingher een teecken des H. Cruys maeckte/ ende 't bleef daer alsoo in-gedruckt met groote verwonderinge van alle die 't sagen/ als oft 't wachs hadde geweest; daer-en-boven alle de siecken die in dit badt quamen/ wierden van hunne sieckten genesen. Als dit gheschiedt was / siende de H. Maghet d'afgoden/ die haren vader daer hadde; swaerlijck uyt den grondt haerder herten versuchtende/ bespoogh sy de selve; ende seyde: Ws gelijck moeten sy vvorden, die u aenbidden, die u voor goden houden, ende betrouwen op uwe jonste ende hulpe.

Sy doet dry vensters in het badt maken.

Dioscorus quam van sijne reyse; hy vondt dry vensteren / daer hy maer twee en hadde doen maken; ende het teecken des H. Cruys gesneden inden marberen pilaer: hy wilde van sijne dochter weten d'oorsaecke van dese nieuwicheyt. Sy sonder haer te beroeren/ verklaerde hem met groote vrymoedicheyt/ wat daer gheschiedt was/ ende hier door nam sy oorsake om hem te vercondighen het Christen gheloove/ de mysterie vande alderheylighste Dryvuldigheyt/ ende van onse verlossinghe / die den Sone Godts dede / stervende voor ons aen het Cruys. Men en soude niet konnen uyt-spreken/ met hoe groote rasernije Dioscorus bevanghen wierdt / verstaende dat Barbara Christene was; ende dat sy daerom niet en hadde willen houwelijcken: den valschen yver die hy hadde tot sijne goden/ eñ de vreese van te verliesen sijn groot goedt/ indien het ter ooren van den Keyser quam / gaf den toom aen sijne wreede rasernije: soo dat hy vergetende/ dat hy vader was/ aen-nam den persoon van eenen tyran/ ende stack de handt aen het sweert/ om sijne dochter te doorsteken. Maer sijne heylighe dochter vertrock van daer / ende nam de vluchte; want Godt bewaerde haer tot meerder victorie. Maer alsoo den

Sy verkondight haren vader het gheloove.

vader

vader / oft (om beter te segghen) den wreeden beul haer volghde / ende bykans achterhaelt hadde; soo opende haer eene groote steenrotse onbooztsienelijck dooz de cracht van den Heere / wien alle creaturen ghehoorsaem zijn: ende de heylighe Maghet ghingh daer dooz.

Sy wordt van haren vader vervolght.

Den Vader dit mirakel siende / en wierdt hier dooz niet beweeght; want hy was harder dan de steenrotse selve: maer vernemende dat sy de vluchte nam / vervolghde hy haer dooz het wijsen van sommighe herders; hy achterhaelde haer / ende als eenen fellen leeuw / gaf hy haer veel slaghen ende vuysten; hy sleepte haer met den hayre dooz rouwe weghen; hy sloot haer in een kleyn huysken; hy stelde daer wachte / ende seghelde de deure toe. Om hem dan te meer op haer te wreken / ende te toonen den yver dien hy hadde tot d'eere der goden; beval hy dat-men haer vanghen ende brenghen soude vooz den President Martianus; hy selve overdraghende dat sy Christene was / ende begheerende dat-men teghen haer soude volbrenghen de wetten / by de Keyseren teghen de Christenen ghemaeckt: ja sijne wreedthevdt was soo groot / dat hy den President dede sweeren / dat hy sijne dochter niet en soude sparen; maer haer met alle straffighevdt handelen / tot dat hy haer met wreede tormenten hadde doen sterven. Waer toe en komt de boosheydt niet van eenen menschе / die Godt vergheet / ende van Godt verlaten is? aenghesien dat den vader vergat / dat hy vader was; ende aflepde de natuerlijcke liefde / die oock de wilde beesten hebben tot hare jonghen.

Den vader doet haer vanghen.

Als de heylighe Maghet ghebrocht was vooz den rechter-stoel van Martianus / begonste hy haer te smeecken / te toeven / ende haer met lieffelijcke woorden te raden / dat sy dese vdele superstitie ende dwaesheydt (aldus noemden de heydenen de Christelijcke Religie) soude laten varen. Maer alsoo hy bevont / dat het herte van Barbara vaster was dan eene steenrotse; dat sy gewapent zijnde met den hemelschen gheest / wederstondt alle d'aenvechtinghen der hellen; veranderde hy de soetighevdt in straffighevdt / ende oprechte wreedthevdt: hy dede haer ontkleeden / ende wreedelijck gheesselen met ossen-zenuen; hy dede de wonden wrijven met een rouw hayren-kleedt: soo dat haer lichaem soo ghescheurt ende open was / dat het

Haer lichaem wordt doorscheurt.

het bloet aen alle kanten upt-liep. Na dit torment wiert sy inden karcker gheworpen: alwaer haer ter middernacht openbaerde haren lieven bruydegom Iesvs Christus, blinckende met eene seer groote claerheyt/ende gaf haer moet; haer versekerende/dat sy altoos by hem soude zijn; dat hy haer alsoo soude beschermen, dat alle de banden ende tormenten der tyrannen tegen haer gheene macht en souden hebben. Door dese woorden / die den Heere tot haer sepde/wiert sy soo ghesont van alle hare wonden/ als oft sy nopt eene in haer lichaem en hadde ghehadt; ende wiert seer versterckt tot alle tormenten/ die sy haer souden willen aendoen.

Christus openbaert ende gheneest haer.

Men bracht haer 'sanderdaeghs voor den Presidենt: welcken haer siende soo gesont van lichaem/dat daeghs te voren maer eene wonde en was; wiert seer verschrickt/ ende en was by sy-selven niet; toeschrijvende dit mirakel vanden warachtighen Godt de bermhertigheyt van sijne valsche goden. Hy beproefde anderwerf (maer te vergheefs) de H. Maghet/ haer radende dat sy dese goedertierenheydt soude bekennen / die de goden tot haer hadden ghebruyckt; ende dat sy die voor sulcke soude aenbidden ende eeren. Maer alsoo sy antwoordde met soodanighe stantvastigheyt ende vromigheydt/als eene bruydt Christi betaemde; soo wiert den Presidենt gram: hy beval aen twee beulen / dat sy met yseren kammen op-crabben souden de syden vande H. Maghet; welcke op-ghekrabt zijnde/dat sy daer aensteken souden brandende tortsen / ende haer met eenen hamer veel slaghen op haer hooft gheven. De salighe Maghet was in 't midden van dese tormenten met haer herte ende ooghen na den Hemel; ende sprekende minnelijcken met haren bruydegom/ sepde sy tot hem: O goeden Iesv, ghy doorsiet het binnenste mijnder herten; ende ghy weet wel, dat ick alle mijn betrouwen op u hebbe: en ontreckt my uwe bermhertighe handt niet; vvant sonder u ben ick cranck; ende met u vermach ick 't al. De wreethept vanden tyran quam noch voorder: hy dede de H. Maget hare borsten met scherpe messen af-snijden / die pijne leedt in dit torment: maer alle pijnen versoetede haer door de groote liefde/die sy tot den Heere hadde/ ende door de groote begheerte om voor hem te lijden. Ende om de selve met meerder sterckheydt te verdraghen/ aenriep sy de jonste des Heeren; seggende met den Coninckljcken Prophet:

Sy wordt wreedelijcken ghepijnicht.

Hare borsten worden af gesneden.

Heere

Heere en keert u aensicht van my niet; ende en neemt van my uwen goddelijcken gheest niet. *Psal.* 142.

Den tyran beval/om haer meer schande te doen/ende verbaert te maken andere Christenen maeghden door haer exempel/dat-men haer naeckt over de strate soude leyden/al gheesselende. Als-men dit wreedt ghebodt te wercke soude stellen/hief sy hare ooghen na den hemel; ende sepde: Mijnen Coninck ende Godt, die de hemelen bedeckt met uwe wolcke, ende d'aerde met de donckerheydt vanden nacht; vvilt u ghevveerdighen mijn naeckt lichaem te decken, op dat het d'ooghen der ongheloovighen niet en sien, ende uvven heylighen naem blasphemeren. Den Heere verhoorde hare begheerte/die niet en kan wepgheren't ghene sijne dienaren van hem begheeren in hunne onghevallen: ende hy bedeckte het lichaem vande suyver Maget met eene wonderlijcke klaerheyt/ op de maniere van een lanck kleedt van den hoofde tot de voeten: soo dat sy vande Heydenen niet en konde gesien worden.

Sy wordt naeckt ghegheesselt.

Godt bedeckt haer naeckt lichaem met eene klaerheyde.

Sy brochten haer wederom by den President: eñ hy bemerckende hare stant-vastichept/beval datmẽ haer soude onthoofden. Dioscorus harẽ vader hadde al die deerlijck spel teghen-woordich aenghesien/ hem badende in 't bloedt van sijne dochter als eenen tyghet; ende meer versteent wordende door hare tormenten/ begheerde hy vanden Rechter/dat-men hem soude laten zijn den beul van sijne dochter/ om die te dooden (o vaderlijck hert waer zijt ghy?) 't wierdt hem toe-ghelaten. Sy leyden de Maghet upt de stadt op eenen bergh: daer booghde de H. Barbara hare knien/ ende dede een devoot ghebedt tot Godt; hem bedanckende dat hy haer tot deser uren ghebroght hadde; ende hem biddende/ dat hy de gratien soude gheven aende gene/die de selve van hem in haren naem souden begheeren. Daer quam eene stemme upt den hemel/die haer riep om de croone t'ontfanghen; ende beloefde/dat hy doen soude't ghene daer sy om gebeden hadde. Hier naer booghde sy haer hooft voor haren vader; hy hief het sweert op/ende onthoofde haer.

Sy wordt van haren vader onthooft.

Met dese heylighe Maghet stierf eene andere godtvruchtighe vrouwe/ghenoemt Iuliana; welcke siende de verduldighepdt ende blijdschap/ met welcke de H. Barbara hare tormenten verdroegh; hoe sy inde selve van Godt vertroost wierdt; ende hoe hy haer inden

Iuliana volght haer naer.

karcker

karcker ghenesen hadde; wiert sy in sulcker voegen beweeght om haer na te volghen voor Christus stervende/ dat-men 't selve bemerckte. Den Rechter dede haer vanghen/ pijnighen/ hare borsten af-snijden/ ende in het eynde met de H. Maghet Barbara onthoofden: waer door sy met haer ontfingh de croone der martelien.

Maer om datmen soude sien de rechtveerdigheyt des Heeren / ende hoe verscheyden het eynde vande goede menschen is van het eynde der boosen; na dat den onsalighen Dioscorus/ die niet weerdigh en is te hebben den naem des vaders vande H. Barbara, de selve met sijne handen hadde gedoot; hem seer beroemende/ om dat hy wrake van sijne dochter hadde ghenomen / ende haer gheoffert tot eene offerhande aen sijne valsche goden; alsoo hy vanden bergh na huys gingh/ wiert hy onvoorsienlijck vanden blixem doot gheslagen; ende hem wiert ghenomen het tijtlijck ende eeuwigh leven. 'Tselve ghebeurde oock den President Martiano.

Haren vader ende Martianus worden vanden blixem doot gheslaghen.

Eenen godtvruchtighen man ghenaemt Valentianus nam op de lichamen vande HH. Barbara ende Iuliana, ende leyde die eerlijck met Psalmen ende Lof-sanghen op eene plaetse genaemt Galasius: daer den Heere door hare ghebeden veel mirakelen dede.

De H. Barbara wiert ghemarteliseert op den vierden dagh van December/ inde vervolginghe van Maximinus. De H. Barbara is eene sonderlinghe voorsprakersse teghen donder ende blixem; met welcke onsen Heere gestraft heeft haren vader / ende den onrechtveerdighen Rechter/ die haer verwesen ende ghedoodt hebben.

Chron. Hol. Divis. 29. cap. 2.

Eenen Priester Theodoricus verhaelt een schoon mirakel / hoe dat daer in het jaer duysent vier-hondert ende acht-en-veertigh / in eene stadt van Hollant ghenaemt Gorcum een man seer devoot was tot dese H. Maghet / om dat hy ghehoort hadde/ dat alle de ghene die in hun leven tot haer devotie haddē / niet en stierven sonder de HH. Sacramenten. Alsoo dan desen man/ die Henricus genoemt was/ sliep; quam den brandt onvoorsienlijck in 't huys daer hy woonde; soo dat hy dien gheensins en konde ontgaen. Ende aenghesien dat hy van alle kanten omringhelt was vande vlammen / ja sijn lichaem brande; was 't hem meerder pijne te sterven sonder de HH. Sacramenten / dan was de wreede doot die hy voor ooghen sagh. Hy wiert op de H. Barbara

Een schoon mirakel by S. Barbara ghedaen.

dencken-

denckende; hy aenriep haer; hy begheerde hare jonste; ende badt haer/ niet dat hy niet en soude sterven; maer dat hy niet en soude sterven sonder te ontfanghen de Sacramenten der heyligher Kercken. De Maghet openbaerde hem terstont; sy bluschte met haren mantel het vyer / sy brochte hem daer uyt / ende stelde hem op eene sekere plaetse; segghende toe hem/ dat Godt om de devotie / die hy tot haer hadde ghehadt/ hem hadde ghegheven respyt te leven tot 'sanderdaeghs 'smorghens; om dat hy hem soude biechten/ ende onsen Heers een-samentlyck met het H. Olyssel ontfanghen. 'T gebeurde alsoo; niet teghenstaende dat gheheel het lichaem vanden armen man soo verbrant was vandē hoofde tot de voeten / dat hy meer scheen de ghelyckenisse van eenen ghebraden man te zyn / dan van eenen levenden mensch. Hy vertelde een ieghelyck/ die daer quam om dit mirakel te sien / de gratie die Godt hem hadde ghedaen door 't tusschen-spreken van de H. Barbara; hen vermanende dat sy tot haer groote devotie souden hebben / ende den Heere dienen; die hem door desen middel hadde willen saligh maken. Den Priester / die syne biechte ghehoort heeft / is den ghenen die dit mirakel verhaelt.

HET

S. ASELLA Virgo.
6. Decembris. Ioan. Cnobbaert ecx.

HET LEVEN VANDE H. ASELLA MAGHET.

6. Dec. A. 382.

Door den H. Hieronymus. Epist. 16.

DEn H. Hieronymus in eenē brief/ diē hy schrijft aen S. Marcella, die den vijfthiensten is/ beschrijft het leven vande H. Maget Asella, ende bidt haer het selve te lesen voor andere maeghden; om het selve voor eenen spieghel te hebben/ ende tot een voorbeelt van alle volmaecktheydt.

Sy is in haers moeders lichaem van Godt ghebenedijdt.

Ick wil (seght hy) segghen/ dat sy van Godt ghebenedijdt is gheweest/ zijnde noch in het lichaem van hare moeder/ ende vertooght vanden Heere haren vader in den slape/ inde ghedaente van eene cristalijne flessche; dat sy noch gewonden zijnde inde doecken haerder kintsheydt/ ende zijnde qualijck thien jaren oudt/ Gode is toe-ghe-eygent gheweest. Alle het ghene dat haer gheenen arbeydt en koste/ moet de gratie toe-gheschreven worden; eñ laet ons komen tot het ghene/ dat sy twaelf jaren oudt zijnde/ selve verkosen heeft/ ende aenveerde met groote sorghvuldigheyt; daer in volhert heeft/ ende dat met haren arbeyt begonst ende voleyndt heeft. Zijnde gesloten in een nauw celleken/ ghenoot sy de breedde des Paradijs; de aerde selve was haer de plaetse des gebedts ende der rusten: het vasten was haer eene welluste; niet te eten een vermaeck: ende als haer den noodt ende niet de begheerte bedwanck om te eten/ was sy te vreden alleenlijck met broot/ sout ende kout water/ ende ontstack meer den hongher dan sy dien bluschte. Soo haest als sy voor haer nam dit leven te volghen/ dat ick gheseyt hebbe/ verkocht sy (sonder de wete van hare ouders) de goude keten die sy droegh; ende aendoende een eerlijck ende slecht kleet/ toe-eyghende sy haer selven den Heere; op dat alle hare maghen weten souden/ dat dit haer voornemen was/ ende dat sy haer tot gheen ander en souden konnen weten te brenghen; aenghesien sy de werelt alreede door haer kleet ghedoemt hadde. Sy

leefde soo besloten in haer bertreck / dat sy nopt op de strate en quam / noch man aen en sprack: ende hebbende eene suster / de selve beminde / ende niet en sagh. Sy wrocht met hare handen: sy sprack haren bruydegom Christum minnelijck aen / oft sy songh hem Psalmen eñ Lofsanghen: ende als sy besochte de kercken der heyligher Martelaren / ghingh sy met grooter haesten / om niet ghesien te zijn. Sy onderhiel haer-selven bykans gheheel het jaer door met vasten; zijnde twee oft drij dagen sonder eten: maer in den Vasten sprepdde sy upt de seplen haerder devotie / vastende geheele weken lanck met groote stilte ende blijdschap: ende met dit strengh leven wiert sy vijftigh jaren oudt / sonder te hebben pijn in de maghe oft buyck / oft eenigh ander ongheval; maer was ghesondt van lichaem / ende ghesonder in de ziele. Sy hadde ghenuchte in eensaemhept; ende sy leefde in 't midden der stadt Roomen / als oft sy in de wildernisse gheweest hadde. Sy was soo gheburigh in het ghebedt / dat hare knien waren als der kemels. Gheene sake en was soo vrolijck als hare sturighept / noch gheene sake soo stuer als hare vrolijckhept; noch gheene sake soo droevigh als hare soetighepdt / noch soeter als hare droefhept. Het ghebroken coleur van haer aenghesicht bewees soo hare heyligheydt / dat in het selve gheen teecken van beroemlijckhept en was. Hare woorden waren soo gheschickt ende matigh / dat sy sprekende sweegh / eñ swijgende sprack: haren ganck en was noch te ras / noch te traegh. Hare kleedinge was altoos eenderhande sonder curieushept; ende in de repnlijckhept selve bemercte-men eene verachtinghe der selver. Ten laetsten sy alleene heeft door de eensamighe maniere van leven verkregen / dat in eene stadt soo vol pomperijen / overdaedt ende wellusten (in de welcke men voor ellende houdt oodtmoedigh te zijn) de goede haer pijsen / ende de boose gheen quaedt van haer en derren seggen; dat maeghden ende weduwen haer naer volghen; de ghehouwde vrouwen haer eeren; ende de niet onthoudende haer vreesen; ende de Priesters haer eere bewijsen. Alle dit schrijft den H. Hieronymus in den selven brief.

Hare onthoudinghe ende vasten.

Sy spreeckt swijghende / eñ swijght sprekende.

Hier. Epist. 99. Den selven Hieronymus in sijnen neghen-ende-neghensten brief / ghescheven aen de H. Asella, als hy om de lasteringhen / die hy te Roomen van sijne vijanden lede / naer Jerusalem trock / om dat sy saghen dat veel

Roomsche

Roomsche maeghden by hem quamē/om te hooren goede onderwijsinge van den maeghdelijcken staet/slupt desen brief met desen lof vande H. Asella, begheerende haer ghebeden/op dat hy van alle quellinghe mocht ontslaghen zijn: O *Asella*, wilt doch mijns ghedachtigh weſen: ghy (seggbe ick) die een exempel zijt van alle suyverheyt eñ eerbaerheyt, ja een uytnemende cieraet vandē maeghdelijcken staet. Wilt doch de opstaende baren van dese zee stillen door uwe ghebeden.

Noch den selven Doctoor eñ Leeraer vande H. Kercke/in synen hondert ende veertichsten brief gheschreven aen Principia/ die een edele dochter van Roomen was/ uyt-legghende den vier-en-veertichsten Psalm/spreeckt in dese maniere van Marcella ende Asella, d'een een weduwe ende d'ander een jonghe dochter: Hoe veel Susannen (dat is lelien) zijnder te Roomen, die van dese witte blomme van suyverheydt cranſen maecken aen haren bruydegom, ende verandere de doorne croone in een croon van triomph? Ghy hebt aldaer om in de heylighe Schrifture geleert, eñ om in alle heylicheyt van ziele ende lichaem onderweſen te worden, *Marcella* eñ *Asella*; van welcke d'eene u sal leydē door die groene velden eñ bemden, eñ verscheyde bloemen vande Goddelijcke boecken, tot den ghene, van wien gheschrven staet: *Ick ben een bloeme des veltds, ende een Lelie der dellinghen*: d'andere zijnde selfs een bloem des Heerem, sal met u weerdigh zijn te hooren: *Ghelijck een Lelie onder die doornen, alsoo is mijn vriendinne onder die dochteren.*

Hier. Epist. 140.

Cant. 2.

S LEOCADIA Virgo.

9. Decembris. Ioan. Crabbaert exc.

HET LEVEN VANDE H. LEOCADIA MAGHET.

9. Dec. A. 305.

DE salighe Maghet Leocadia was gheboren inde stadt Toledo van edelen gheslachte. Den bloet-dorstighen Presidẽt Dacianus dede haer vanghen: ende als sy voor hem ghebracht was / leyde hy haer te voren haren edeldom met de verwerpenthevdt van de superstitie der Christenen (soo hy die noemde) ende arbeydde met smeeckinghen/ende met dreyghementen haer te raden/dat sy het Christen gheloove soude laten / ende sijne goden aenbidden. De H. Maghet en wiert niet beweeght door alle 't ghene dat den Presidẽt haer seyde; ende alle sijne listen verdwenen gelijck eenen roock; sonder dat hy dat heyligh herte konde beroeren. Hy dede haer setten in eenen donckeren ẽñ schroomelijcken karcker; om haer met den selven te pijnighen: ende indien dit niet genoeghsaem en ware/ haer te dooden met wreede tormenten. De H. Leocadia was seer verblijdt / als sy sagh/dat-men haer na den karcker leydde; bekennende dat het eene groote gratie Godts was / dien daer af seer bedanckende: ende siende dat sommige haer volghden al weenende/ keerde sy haer tot hen met een vrolijck aensicht/ ende seyde: Wel aen, soldaten van Iesvs *Christus*, en bedroeft u niet om mijne pijen; maer verheught u, ende biedt my gheluck; aenghesien Godt my weerdigh heeft ghemaeckt, dat ick magh lijden voor de belijdinghe sijns naems.

VVt verscheyden schrijvers.

Dacianus doet Leocadia vanghen.

Sy verblijdt haer in teghenspoet.

Sy was wat tijdts in desen strenghen ende harden karcker; ende verhoorende de moort die Dacianus ghedurighlijcken onder de Christenen dede / insghelijcks de tormenten / met welcke hy hadde doen sterven de glorieuse Maghet Eulalia de Merida, wierdt sy beweeght; ende met droefheyt bevangen zijnde/ badt sy onsen Heere/ dat hy haer halen wilde/ indien 't alsoo nut ware: op

dat sy niet en soude sien de vernielinghen van sijne Kercke/ ende de verminderinghe van sijn heyligh gheloove.

Sy maeckt een Cruys op eenen harden steen.

Godt dede de begheerte van de H. Maget; ende alsoo sy in haer ghebedt was / maeckte sy met haren vinger een teecken des H. Cruys op eenen harden steen vande muren des karckers; soo dat het daer in bleef staen; ende het selve met groote devotie kussende/gaf sy hare gebenedijde ziele aen Godt. Haer lichaem wierdt ghevonden by het selve cruys/ligghende ghevallen ter aerden; ende wierdt van de Chrystenen begraven/soo sy best konden. Dese H. Maghet stierf op den 9. dach van December/ ontrent den jare ons Heeren 305. ten tijde van de Keyseren Diocletianus ende Maximianus.

Een wonderlijck mirakel tot Toledo ghebeurt.

Naer veel jaren ghebeurde in de kercke / daer de H. Maghet begraven was/eene wonderlijcke sake. Op den feestdach van de H Leocadia, ghingh den Koninck Recefundus met alle den edeldom van sijn hof/om te houden den feestdach van de H. Maghet: ende alsoo in de kercke veel gheestelijcke ende wereldtlijcke persoonen waren/ dede den H. Illephonsus, die doen ter-tijdt Artschbosschop van Toledo was / sijn ghebedt voor 't graf van de H. Leocadia; ende terstondt den steen/die op 't graf lagh/eñ qualijck van dertigh persoonen verroert konde worden/hief hem van selfs op; de H. Maghet quam uyt het graf/ ende siende op S. Illephonsus, stack sy haer handt uyt/ende raeckte de sijne / seggghende: O *Illephonse*, door u leeft de glorie van mijne vrouwe; gevende te verstaen/ dat den H. Illephonsus hadde beschermt de suyverheydt ende glorie der maeghdelijckheydt van onse L. Vrouwe teghen de ketteren/die de selve met hare goddelooste tonghen meynden te besmetten. Alle die bystaenders vielen ter aerden van hen selven / door de nieuwigheydt van dese wonderlijcke sake. Maer den H. Illephonsus onverbaert / sprack de H. Leocadia aen; ende seyde tot haer: O glorieuse Maghet / ende die weerdigh zijt met Godt in den hemel te regneren; aenghesien ghy hebt veracht ende ghegheven u leven voor sijnder liefden/saligh heeft dese stadt ghemeest/ om dat ghy in de selve geboren zijt; om dat ghy die met u bloedt geheyligh hebt; eñ die nu vertroost met uwe tegenwoordigheyt. Keert/ o Vrouwe / uwe ooghen van den hemel op de selve; ende beschermt met uwe ghebeden uwe inghesetenen / ende den Coninck/die uwen feestdach met soo groote devotie

Sy kompt uyt haer graf.

vierdt.

vierdt. Als Leocadia dese woorden hadde ghehoort / begonste sy wederom te gaen in 't graf; ende S. Illephonsus sneet met een mes/dat den Coninck hem gaf / een stuck van den doeck/daer S. Leocadia mede bedeckt was; om dat daer eene gedenckenisse soude blijven van soo grooten mirakel; ende dat de stadt Toledo soude vertroost zijn; om dat sy desen hemelschen schat bewaerde.

Het lichaem van de H. Leocadia was veel jaren in de stadt Toledo in haer graf/ ende in eene kostelijcke kercke/die den Coninck Sisebutus daer na timmerde. Van daer wierdt het van de Christenen ghevoert na de stadt Oviedo/door de vreese der Mooren/die Spaignien hadden in-ghenomen; op dat sy't niet en souden verbranden (ghelijck sy ghedaen hadden met de lichamen van andre Heyligben.) Ende ghelijck-men verstaet/was 't oock eenighen tijdt tot Oviedo: alwaer/ soo in de stadt als in de kercke/hier af noch eenighe teeckenen zijn. Van hier is dit H. lichaem vervoert naer Nederlandt; ende het wierdt ghestelt in 't Clooster van den H. Gislenus. In dit Clooster van S. Gislenus wiert dese suyvere Maget geeert van het omligghende volck: ende door hare ghebeden ontfingh het selve groote weldaden van den Heere/ sonderlinghe teghen de peste/ met welcke sy te voren seer ghequelt waren: tot den tijde dat de doorluchtighe Coninghinne Vrouwe Joanna / Moeder van den Keyser Carolus den Vijfden / wesende Vrouwe van het Nederlandt (om dat sy ghetrouwt hadde den Prince Philippus) im 't jaer ons Heeren 1500. op den 15. October/ van den Abt ende monicken van 't voorschreven Clooster van Cella / verkreegh den knoussel van 't rechte been van S. Leocadia; den welcken sy als eenen kostelijcken schat gaf aen de kercke van Toledo. Ten laetsten wierdt het selve door de groote voorsienighedt eñ bermhertighedt des Heeren wederom gebracht upt het selve Clooster/ door d'authoritept van den Paus Gregorius den derthiensten/ende van den Coninck Philippus den tweeden van dien naem/van eenen Pater van onse Societept Iesv, ghenaemt Michael Hernandez/eñ wederom ghelevert in haer vaderlandt ende staet Toledo / ende ghelept in de kercke met groote feeste ende blijdschap.

Haer lichaem wordt in Nederlandt ghevoert.

S. EVLALIA DE MERIDA Virgo et Martyr
10. Decembris. Ioan. Cnobbaert. exc.

HET LEVEN VANDE H. EVLALIA DE MERIDA MAGHET ende Martelaersse.

10. Dec. A. 303.

DE H. Eulalia was gheboren van Merida uyt edelen gheslachte: haren vader was genoemt Liberius/ eenen Christen ende Godt-vreesenden man; die syne dochter van jonck af hadde op-ghebrocht in alle deught; ende haer ghegheven (om haer ende eene andere Maghet ghenaemt Iulia te leeren) aen eenen Priester genaemt Donatus. Sy begaf haer-selven soo seer tot de liefde der reynigheydt/ tot d'eensaemheydt ende Godtvruchtigheydt/ dat sy van dien tijdt af gheene ghenuchte en nam in cieraet eñ palleersel; ende en wilde niet hooren spreken van houwelijcken. Sy was seer gheschickt in het ghelaet/ in 't spreken/ ende gaen. Sy was twaelf jaren oudt / als eenen Stadthouder vanden President Dacianus / ghenaemt Calphurnianus quam inde stadt Merida (die in dien tijdt machtigh rijck ende wel bewoondt was) om de Christenen te vervolghen; ende inde selve te doen 't gene dat Dacianus dede in d'andere steden/ daer hy passeerde.

VVt Prudentius ende oude Registers.

Sy en wilt van gheene houwelijcken hooren spreken.

Om dit beter te doen / ende om de Christenen dies te beterte kennen/ dede hy ghebieden eene heerlijcke offerhande aen syne goden. D'ouders vande H. Maghet/ siende dat sy ontsteken was met Christus liefde / ende begheerlijck tot de martelie; vreesden haer te verliesen/ ende dat dit onweder haer nederslaen soude: daerom hielen sy haer verborghen/ ende vertrocken op eene erve ghenoemt Pontianum/ thien mijlen vande stadt na de zijde van Andaluzia. Maer als de H. Maget hoorde het ghebodt/ dat den Rechter hadde doen uyt-roepen; soo

quam sy 's nachts heymelijck na de stadt / om haer tot het martelie te presenteren ; met groote begheerte om te sterven voor Christus, dien sy tot haren bruydegom hadde ghenomen. Sommighe seggben / dat alsoo de H. Maghet Iulia met haer quam / ende door haer wat op den wegh ghingh / Eulalia tot haer seyde met eenen geest der prophetyen : Hoe seer ghy u haest, ick sal eerst sterven. De reyne ende teedere Maghet dan quam by den Rechter Calphurnianus : ende sy met eene groote bymoedighepdt / stadighepdt / ende matighepdt strafte hem vande wreethepdt / die hy tegen de Christenen gebruyckte / als oock de yidelhepdt van synne goden / met de tyrannije / de quade regeringhe van synne Keyseren.

Sy presenteert haer tot de martelie.

Den Rechter meynde haer te verleyden met smeeckende ende vriendelijcke woorden : hy hiel haer voor haren Edeldom / hare teerdere jonghepdt : ende hy wilde beproeven / oft hy haer met smeeckinghen ende beloften soude konnen trecken vande liefde Christi ; om dat sy noch jonck was. Als hy sagh dat hy synen tydt verloos / veranderde hy 't smeerken in wreethepdt / ende de vleydinghen in vreese ende tormenten ; die hy dede doen op dit lammeken / met soodanighe wreethepdt ende raserije / dat het de wreetste waren diemen in dien tydt de HH. Martelaren aen-dede. Sy ghesselden haer wreedelijck / ende braken hare beenderen met looden kolven. ; sy goten over gheheel haer lichaem siedende olie ; sy krabden haer met yseren haken ; sy trocken haer op / ende reckten haer uyt in de palepe : ende sy / als die Godt hadde in hare ziele / toonde in 't aensicht de blydschap / die sy hadde in haer herte : ende heffende hare ooghen na den hemel / beval sy haer-selven aen haren alderliefsten Bruydegom / ende begheerde van hem bystandt : ende aensiende hare eyghen wonden / seyde sy tot hem : Nu, ô mijnen verlosser, Iesv *Christe*, laet ghy u in my beter mercken ; eñ dese letteren, die in mijn vleesch worden gheschreven met mijn bloedt, vertoonen my beter u lijden. Ten laetsten legghende het hyer rontsom haer / deden sy haer sterven ; ende sy verkreegh de kroone der martelien / ghelijck den H. Isidorus seght : eñ Prudentius seght daer noch by / dat de H. Maghet soo groote begheerte hadde om voor Christus te sterven / dat sy haren mont open dede / om dat de vlamme daer in soude komen / ende haer dooden : 't welck over-een-komt

Sy wordt wreedelijck ghepijnight.

met

met het ghene dat het Roomsch Martyrologium seght/ dat sy 't vyer in slickte / ende haren gheest gaf. Alsoo sierf dese H. Maget als eene witte duyve/die geen galle en heeft: ende hare suyvere ziele wierdt ghesien ten hemel climmen inde ghedaente van eene duyve; welcke veel saghen/ ende onder andere den beul / die haer ghepijnight hadde; ende door dit ghesicht wiert hy verwondert/ verslaghen / ende beweeght tot leetwesen. Ende om dat het heyligh lichaem naeckt was / viel daer terstondt veel sneeuws/om dat te decken: ende daer na begroeven 't de Christenen ten besten sy konden.

Men siet hare ziele inde gedaente van eene duyve ten hemel climmen.

Ten tijde vanden Poeet Prudentius hadde de H. Maghet alreede eene schoone Kercke te Merida / in welcke sy ghe-eert was. Hare HH Reliquien hebben altoos gehouden ghewees in grooter eerweerdighept; ende Godt dede door de selve veel mirakelen, eñ beschermde haer vaderlandt door hare ghebeden. De Gotthen eerden grootelijcks de Kercke ende rock van de H. Eulalia. Den Coninck Pelagius / die Hispaignien wederom won/ ende de Moozen vernielde/ dede hem begraven in eene Kercke van dese heylige genoemt S. Olalia de Velanio; om dat hy haer tot sijnder bystandt hadde gheroepen / als hy teghen de Moozen streedt/ ende die verwonnen hadde.

Hare Reliquien beschermen haer vaderlandt.

Als Theodozicus / den Coninck der Gotthen / belegghert hadde Merida; soo stont Eulalia de stadt by/ ende verloste die dat sy niet verwoest en soude wozden; den Coninck inden slaep bevelende / dat hy 't belegh soude op-breken; ende hy dede 't alsoo. Men verteldt meer andere victozien ende voozspoeden die de Christenen ghekreghen hebben door de hulpe van dese glozieuse Maghet; waerom men in Hispaignien tot haer groote devotie heeft: veel vrouwen hebben haren naem/ ende ock sommighe blecken in 't Coninckrijck van Toledo ende Andaluzia. Alle 't welcke een teecken is vande groote verdiensten van dese suyvere Maghet/ende vande groote devotie / die dese Rijcken tot haer hebben; niet sonder merckelijcke hulpe ende bystandt die onsen Heere Iesvs Christus door sijne upt-verkozen vrupdthen is doende tot groote bevestinghe van ons H. Gheloove/ende stichtinghe van alle menschen/die hare uptnemende deughden lesende/ de selve arbeydden om na te volghen.

Sy doet Theodozicum sijn belegh lichten.

HET

SANCTA LVCIA ORA PRO NOBIS.

HET LEVEN VANDE H. LVCIA MAGHET ende Martelaerſſe.

13. Dec. A. 303.

DE glorieuſe Maghet ende Martelaerſſe Lucia was gheboren van rijcke ende edele ouders in de ſtadt Syracuſa in Sicilien. Sy heeft van jonckx af Chriſtene gheweeſt/ ſeer gheneghen tot alle deughdelijcke ende Godt-vruchtighe ſaken, ſonderlinghe om te bewaren de ſuyverheyt haerder zielen / ende Gode op te offeren de deught haerder maeghdelijckheydt. Als haren vader overleden was/ beloefde hare moeder genoemt Eutychia/haer ten houwelijck teghen haren danck / aen eenen jonghen ende treffelijcken Heydenſchen Edelman. De Maghet ſtelde 't upt / ende ſochte eenighe oorſake om dat het niet volepndt en ſoude worden. Onſen Heere ſondt haer daer toe eene ſeer bequame oorſake door eene langhe ende moepelijcke ſieckte / die hare moeder Eutychia overquam van eenē bloedt-loop/die vier jaren lanck deurde; ſonder dat ſy eenighe remedie aen de medechnen vondt. De mare vande ſalighe Agatha was op dien tijdt ſeer groot gheheel Sicilien door; die ten tijde vanden Keyſer Decius ghemartelizeert hadde gheweeſt door Chriſtus inde ſtadt Catana / ontrent derthien mijlen van Syracuſa gheleghen. Den Heere dede groote mirakelen aen het graf vande H. Agatha; eñ men quam daer van alle kanten om ghеſonthepdt ende andere weldaden te krijghen door hare ghebeden. De H. Lucia raedde hare moeder/dat ſy ſoude gaen na Catana / om te beſoecken het graf van de H. Agatha; want ſy daer ſonder twijffel remedie van Godt ſoude verkrijghen door haer ſieckte; al hadden alle menſchelijcke remedien ijdel ende ſonder profijt gheweeſt. Sy repſden na Catana in pelgrimagie; ſy quamen by het graf van de H. Agatha;

VVt d'oude Regiſters.

Lucia offert Gode op hare repnighepdt.

Veel mirakelen gheſchiedender aen 't graf van de H. Agatha.

H. Agatha; sy vielen daer voor ter aerden: sy deden een lanck-duerigh ende devoot ghebedt; biddende met groo-ter aendachtigheydt/ende overvloedighe tranen de heylighe Maghet/dat sy Eutychia wilde by-staen in desen noodt. Als sy daer in haer ghebedt waren/ quam Lucia eenen soeten slaep aen; ende inden selven openbaerde aen haer de heylighe Agatha, seer claer-blinckende ende kostelijck ghecleedt/ vergheselschapt met veel Engelen/ ende seyde tot haer met een vrolijck ende blijde ghelaet: Suster *Lucia*, ende Maghet Gode toe-gheeyghent; waerom begheert ghy van my het ghene dat ghy soo lichtelijck aen uwe moeder kondt geven; de vvelcke u gheloove als nu heeft by-ghestaen, ende ghesontheydt ghegeven? Ghelijck de stadt Catana door my is veredelt gheweest, alsoo sal de stadt Syracusa door u veredelt ende verheven vvorden: vvant door uvve eerbaerheydt ende reynigheydt hebt ghy dem Heere eene vveerdighe vvooninghe bereydt, ende ghy zijt eenen tempel des H. Gheests. Voor dese woorden ontsprongh de H. Lucia; ende seyde met groote blijdschap tot hare moeder: Moeder, ghy zijt nu ghesont. Het gheschiedde alsoo/ende de moeder met de dochter danckten hier af den Heere/ eñ de glorieuse Maghet Agatha; door wiens ghebeden den Heere Eutychia ghenesen hadde.

S. Agatha openbaert haer aen S. Lucia in den slaep.

De moeder van Lucia wordt ghenesen.

Sy keerden beyde wederom na Syracusa: ende de heylige dochter badt hare moeder/dat sy haer niet meer en soude spreken vanden bruydegom oft vleesschelijcken man; maer dat sy de houwelijckssche gifte/ die sy haer wilde gheven met eenen sterfselijcken ende aerdtschen mensch/haer soude gheven om te verbesigen inden dienst van den hemelschen ende onsterffelijcken bruydegom/ dien sy verkozen hadde. Eutychia en dede 't niet geerne; dan sy badt hare dochter/ dat sy wat soude vertoeven/ tot dat sy hare ooghen hadde ghesloten; ende dat sy na hare doodt soude met alle het selve na haren wille doen. Maer de heylighe Maghet seyde tot haer: Dat d'aelmoessen, diemen na de doodt doet, Gode soo aengenaem niet en zijn; als de ghene diemen in 't leven doet: vvant men laet inde doodt het ghene dat-men niet en kan mede-nemen, ende in 't leven dat-men soude moghen ghenieten; ende dat den ghenen die 's nachts gaet, moet eene tortse laten voor doen draghen, om hem te lichten, ende den vvegh te laten sien daer hy moet gaen.

't Is eene goede tortse/die voor licht.

De

De heylighe Lucia wiste het hare moeder soo wel te bewijsen/ dat sy haer het houwelijcksch goedt leverde: het welck sy begonste te verkoopen/ ende mildelijcken den armen mede te deylen.

Dit vernam den edelman/ wien sy van de moeder ten houwelijck beloeft was: ende hoe wel hy in 't eerste als het hem ghesept wierdt / gheloofde dat sy verkochte de juweelen ende andere dinghen van kleynder weerden/ om te koopen eene kostelijcke ende profijtelijcke erve; nochtans daer na als hy de waerheyt vernam/ dat alle het goedt den armen ghedeylt wierdt / ende dat Lucia Christene was: creegh hy eenen grooten haet op haer; eñ hy beschuldighde haer voor den Oversten / ghenaemt Paschasius/ als dat sy was eene tooveraersse/ eene godeloose vijandinne der goden van het Roomsch rijck. Den President dede haer ontbieden: ende als sy voor hem ghekomen was/ wilde hy haer met soete woorden raden/ dat sy verlatende d'ydele superstitie der Christenen / de goden offerande doen soude: waer toe haer de H. Maghet gheensins en wilde verstaen; maer andtwoorde hem met eenen grooten moedt ende vyphevdt/ dat de vvaerachtighe ende Gode aenghename offerande vvas, te besoecken de weduwen, vvees, ende ellendige persoonen; ende die te vertroosten in hunne tribulatien; dat sy haer selven met dese saken nu dry jaren hadde bekommert, deylende den armen het ghene dat sy hadde; ende dat sy nu niet meer te gheven en hadde, dan haren persoone; welcke sy als eene levende offerande Gode begheerde op te offeren.

Sy wordt voor den President ontboden.

Alsoo Paschasius tot haer seyde / dat dit fantasijen ende droomen der Christenen waren / diemen hem niet en behoorde te seggheu/ die het oude gheloof / ende de gheboden der Keyseren hielde: soo andtwoorde de H. Lucia hem met eene wonderlijcke standtvastighevdt: Ghy onderhout de vvetten van uwe Princen, ende ick de vvetten van mijnen Godt: ghy vreest de Keyseren der aerden; ende ick den Keyser des hemels: ghy en begeert niet te verstooren eenen stervelijcken mensch; ende ick en begheere niet te vertoornen den onsterffelijcken Coninck: ghy wilt uwen Heere believen; ende ick mijnen Schepper; ghy doet dat u wel dunckt te staen; ende ick doen het ghene dat ick oordeele te betamen. Daerom en vermoeyt u niet, noch en peyst niet, dat ghy my met u-

Dyrmoedighe andtwoorde van de H. Lucia.

we

we redenen sult moghen scheyden van de liefde mijns Heeren Iesv *Christi*. Den Presidենt wierdt ghestoort: ende veranderende d'eerste valsche soetigheyt in gramschap ende wreedtheydt/ bekeef hy de H. Maghet; haer handelende als eene lichtveerdighe vrouwe / die haer goedt verquist hadde in onnutticheydt. Hier op sepde de H. Lucia: Ick hebbe mijn goedt gheleyt op eene sekere plaetse; ende ick hebbe altoos eenen schroom ghehadt vande de gene, die de zielen besmetten ende bederven, gelijck ghy zijt; aenghesien ghy ons radet, dat wy souden verlaten onsen Schepper, ende waerachtighen bruydegom Iesvm *Christum*, ende oncuyscheyt bedrijven met de creaturen; die aenbiddende, ende die houdende voor waerachtighe goden. Ick hebbe oock gevloden de handelinghe van de ghene die de lichamen bederven; welcke aenveerden de vleesschelijcke wellusten, ende op die verlievende, ja ghevanghen zijnde van hunne onreyne genegentheden, achten meer de duyvele ende korte genuchte, dan de suyvere ende eeuwighe wellusten. Paschasius sepde: Dese woorden duren langhe; maer alsmen tot de slaghen sal komen/ sullen sy op-houden. De H. Lucia andtwoorde: De vvoorden Godts en konnen niet op-houden, noch ghebreken in de ghene die tempelen zijn van den H. Geest; als zijn alle de ghene, die reynichlijck leven, ende hem eeren ghelijck 't betaemt.

Suyvere menschen zijn tempelen des H. Gheests.

Indien het alsoo is (sepde den Rechter) ick sal u doen lepden naer eene oneerlijcke plaetse / om dat ghy daer uwe reynigheydt mooght verliesen; ende dat den H. Geest van u vliede, die soo seer acht (ghelijck ghy seght) vriendt te zijn van de ghene die suyverlijck leven. De reynigheyt en wordt niet verloren (sepde de H. Maghet) noch het lichaem en wordt niet besmet, dan met het consent der zielen. Want indien ghy in mijne handt wieroock gaeft, ende my het selve met ghewelt dedet worpen in 't vyer, om uvve godē offerhande te doen; soo soude den waerachtighen Godt, die dat siet, daer mede gecken. Daerom segghe ick u, indien ghy maeckt, dat ick de reynigheyt verliese, soo sal ick twee kroonen hebben in den hemel; d'eene als reyn zijnde, ende d'andere, om dat ick ghewelt hebbe gheleden, beschermende de reynigheydt.

Ten laetsten beval den onsalighen Rechter/ dat de H. Maghet ghelepdt soude worden naer de vuyle ende oneerbare

eerbare plaetse: ende daer quamen veel wulpsche ende onkupsche jonghelinghen gheloopen; mepnende dese H. Maget aen te vallen. Als-men de hant aen haer stack/ om haer te lepden/ soo wierdt sp (o goddelijcke cracht!) soo onberoerlijck van Godt ghemaeckt/ dat-men haer van die plaetse niet en konde beroeren / noch door menschelijcke kracht/ noch met seelen/ noch met ossen/ die-men aen haer spande. Den Presideent schreef de goddelijcke cracht toe de konste des dupvels; ende hp mepnde / dat de H. Lucia als tooveraersse / haer beschermde met sijne macht; aenghesien sp zijnde eene swacke ende kraucke vrouwe / wederstondt soo veel stercke ende vrome mannen / die haer met alle hunne krachten wilden beroeren/ende niet en konden. Hp dede ontbieden sijne tooveraren / om dat sp dese toverijen souden ontbinden: sp deden al dat sp konden; sp gebruyckten alle hunne dupvelsche konsten/maer al te vergheefs. Paschasius wierdt verslaghen/ ende hp door uptsinnichepdt/ vriesschede als eenen leeuw/ siende dat hp verwonnen was van eene teerdere Maghet. Ende de H. Maghet haer tot hem keerende / sepde: Waerom zijt ghy benauwt, ende quelt ghy u, indien ghy bekent, dat ick eenen tempel Godts ben, gelooft het: ende indien ghy daer af noch niet versekert en zijt, beproeft het tot dat ghy't bekent. Het en is gheene tooverije, noch den duyvel die my onberoerlijck maeckt: maer den gheest Godts: welcken om dat hy woont in mijne ziele, my soo sterck kan maecken, dat gheheel de wereldt my niet en kan verroeren van de plaetse daer ick ben.

Men kan haer van hare plaetse niet verroeren.

Den Rechter dede veel houts/ herfts/ ende olie leghen rondtsomme de H. Maghet/ ende dat ontsteken om haer te verbranden. Maer sp was versekert / al oft sp gheweest hadde in eenen lustighen hof/ ende en wierdt van het vper niet ghehindert/ segghende tot den Rechter: Ick hebbe mijnen Heere Iesvs *Christus* ghebeden, om dat dit vyer my niet en soude hinderen; ende dat hy mijne martelie soude verlenghen; op dat de gheloovighe standtvastigh in het gheloove souden zijn, de tormenten niet vreesende: ende op dat d'ongheloovige souden beschaemt vvorden, siende hoe luttel de selve vermoghen teghen de dienaren van den Alderhooghsten.

Het vper en hindert haer niet.

Den Rechter beval/ dat-men haer met een sweerdt door den hals soude steken: ende als de H. Maghet tot

de doodt toe gewont was/ badt sy soo lange als sy wilde/ eñ sprack tot de Christenen die daer teghenwoordigh waren/tot hen seggende: Dat sy hen-selven souden troosten; overmidts de H. Kercke haest vrede soude hebben; ende dat de Keyseren, die haer bevochten, het Rijck souden verlaten; ende ghelijck de stadt Catana hadde de H. *Agatha* hare suster tot beschermenisse; dat sy oock soo soude zijn voor de stadt Syracusa, indien sy haer bekeerde tot het Christen gheloove. Op datmen oock soude sien de straffinghe/ die Godt/ als eenen rechtveerdighen Rechter / sepndt aen de onrechtveerdighe Rechters: alsoo de H. Lucia omcinghelt was van den vyere/ ende ghewont/ stortende haer dierbaer bloedt; ende met eene wonderlijcke soetichepdt ende goddelijcke standtvastichepdt moedt ghevende/ ende vertroostende de Christenen: soo sloeghen de Sicilianen op den selven tijdt de handen aen Paschasius / ende laedden hem met ketenen / als eenen roover ende bederver van ghheel dat landt: sy lepdden hem voor d'oogen van de H. Maghet/ ende hy wierdt tot Roomen beschuldight / eñ ter doodt verwesen. Naer dat de H. Lucia hadde ontfanghen het alderheplighste lichaem des Heeren upt de handen der Priesteren/ die het haer secretelijck brochten/ gaf sy haer ghebenedijde ziele aen Godt.

Sy voorsept den vrede der H. Kercke.

De H. Lucia wierdt ghemartelizeert op den derthiensten dagh van December; op welcken tijdt de H. Kercke haren feestdagh houdt in 't eynde van 't Rijck van Diocletianus ende Maximianus: welcke (ghelijck de heplighe Maghet voorsept hadde) ghewillighlijck verlieten het Rijck ende bevel dat sy hadden / ende stierven daer naer ellendelijcken door Godts rechtveerdigh oordeel.

Straffinghe vande Keyseren Diocletianus eñ Maximianus.

Men houdt dese H. Maghet voor de voorspraekersse van het ghesichte; ende die hen aen haer bevelen / krijghen groote barmhertigheden ende bystandt voor het ghevreck der doghen.

Haer lichaem wierdt begraven in de selve stadt Syracusa: alwaer het veel jaren is ghebleven: ende onsen Heere dede veel barmhertigheden door hare ghebeden, aen de gheloovighe / die hen aen haer bevalen: van daer wierdt het verboert naer Constantinopelen; ende van Constantinopelen wierdt het in den navolghenden tijdt ghebrocht tot Venegien / daer het in grooter eeren ghehouden wordt.

De

De verboeringhe van de H. Lucia naer de stadt van Venetien is gheschiedt ontrent het jaer 1040. op dese maniere. Rogerius Keyser van Constantinopelen / ontrent het jaer 1010. over Romanien ende Sicilien dominerende / soo heeft hy sijnen wel-beminden eñ wijsen Stadt-houder / den Prince Maneiacis ghenoemt / naer Sicilien ghesonden. Den welcken tegen den Keyser op-staende / tyrannelijck de stadt van Sicilien in-genomen heeft. Den Keyser dit verstaende / is seer bedroeft gheweest : hy heeft hem door den raedt van de Coninginne gheveynsdelijck sieck ghemaeckt / eñ daer naer ock hem-selven voor doodt upt-ghegheven. Hy heeft ock eenen armen dooden man in eene doodtkiste doen slupten / ende in sijne plaetse / als eenen Coninck doen begraven : ende daer naer heeft hy twee jaren langh hem-selven verborghen ; soo dat hy van alle menschen voor doodt ghehouden wierdt. Twee jaren hier na heeft de Coninginne door haer Ambassadeurs oft Ghesanten den voorseyden Maneiacis ten houwelijck versocht : die terstondt te vreden is gheweest; den dagh vande bruyloft is ghestelt gheweest ; ende hy is met kostelijcke giften seer treffelijck naer Constantinopelen ghekomen ; met hem ock upt Sicilien brenghende de lichamen vande heylighe Maeghden Agatha ende Lucia. Als hy nu te Constantinopelen ghekomen was / is hy van den Keyser / die hem nu wederom bekent maeckte / ende niet meer verborghen hiel / vermoort gheweest ; die ock het Coninckrijck van Sicilien wederom heeft ghenomen. De lichamen van de heylighe Maeghden zijn binnen Constantinopelen seer eerlijck bestreedt gheweest. Hier naer is 't ghebeurt in 't jaer ons Heeren 1040. dat de Venetianen / ende die van Sicilien de stadt van Constantinopelen hebben in-ghenomen : als-wanneer sy ock de twee heylighe lichamen hebben mede-ghenomen ; ende sy hebben met malckanderen ghesloten / te weten / als dat die van Sicilien het lichaem vande H. Agatha soude hebben ; ende de Venetianen het lichaem vande H. Lucia, 't welck alsoo is gheschiedt.

Pet. de nat. lib. 2. c. 99.

SS VICTORIA et ANATOLIA sorores Virgines et MM

23. Decemb. 9. Julij. I. Crobbaert ex.

HET LEVEN VANDE TWEE HH. SVSTERS VICTORIA ENDE ANATOLIA MAEGHDEN. ende Martelaerssen.

23. Dec. A. 254. 9. Iulii.

IN de tyden vanden Keyser Decius/ die een tyrannigh verbolgher vande Christenen gheweest is; zyn tot Roomen gheweest twee ghesusters/die haer alsoo loffelyck ghedraghen hebben/ dat haer den tyran met gheenderley pynen en heeft moghen soo oberwinnen/ dat sy den ghever des eeuwighen levens upt clepnmoedighepdt souden moghen verloochenen. De eene van dese was Anatolia, ende de andere was Victoria ghenaemt. Dese heeft-men seer ryckelyck begheeren te gheven inden houwelyckxn staet; op dat alsoo haer edel gheslacht doox hare kinderen mochte onderhouden woxden. Dese twee ghesusters zyn alsoo met de vlamme der supverhepdt/ d'een doox eñ d'ander naer/ ontsteken gheweest/ dat sy hier doox alle de stoppelen der onkupschepdt hebben moghen verbxanden; ende hebben alle onsupverhepdt des vleeschs met der herten ende zielen veracht. Maer om oxdentelyck hier af te spxeken/sullen wy verhalen alsoo de sake gheburt is.

VVt d'oude Registers

Dese heplighe Maeghden zyn met gheen pyne te oberwinnen gheweest.

Binnen Roomen is gheweest eenen seer edelen ende ryeken jonghman/ ghenaemt Aurelius; den welcken veel meer als syn eyghen selven was beminnende eene Christene Maghet/ die ghenoemt was Anatolia, waer doox hy/om de groote liefde die hy tot haer hadde/seer yperighlyck was begheerende haer te trouwen doox syne hupf-vxouwe: hier toe heeft hy oock alle middelē/

die hem mogheliick waren/ghebruyckt om haer te verwinnen. Maer de H. Maghet / die op eenen onsterffelijcken bruydegom haren sin hadde gheſtelt/ bleef wonderlijck ſtantvaſtigh/ volherdende in de liefde van haer eerſte lief. Ondertuſſchen nochtans vreeſende ſeer/ dat ſy by den Keyſer ſoude beſchuldight worden / om dat ſy Chriſtene was; waerom ſy ſoude moghen gevangen/ ende van alle haer goedt berooft worden ('t welck ſy nochtans voor haer hadde genomē aen de arme Chriſtene menſchen uyt te deylen) ſoo heeft ſy terſtondt ſonder vertoeven begonſt hare rijckdommen aen den armen te geven: ende naer dat ſy nu haer goedt quijt was/ heeft ſy terſtont Aurelium ontboden / dat hy naer een andere vrouwe ſoude ſien; want ſy ſeer luttel tijdts geſont was/ ende daerom onbequaem tot den houwelijcken ſtaet; ende dat ſy voor haer hadde ghenomen/ in gheender manieren eenen man te trouwen.

Anatolia kiest Chriſtum voor haren bruydegom.

Sy deylt haer goedt aen den armen.

Dese woorden hebben den jonghelinck het herte ſoo door-ſneden/ dat hy anders niet en docht/ oft hy en was door de groote droefheydt met een mes door-ſteken; ſoo groot eene pijne was hy hier door lijdende: niet teghenſtaende/ hy heeft eenen kloecken moedt genomen/ ende is ghegaen tot ſijnen vrient ghenoemt Eugenius/ aen wien Victoria de ſuſter van Anatolia beloeft was voor ſijne huyſ-vrouwe; latende hem voorſtaen/ dat hy door deſen middel/ ende door deſen vriendt ſoude ghe-raken tot ſijne hyerighe begheerte / ende tot het ghene dat ſijn herte was wenſchende. Als hy nu ghekomen is by ſijnen vriendt Eugenius; ſoo heeft hy hem in deſer manieren aen-ghe-ſprooken/ ende ghe-ſeyt: Ick hebbe verſtaen/ dat u Victoria voor eene huyſ-vrouwe is beloeft; 't welck eene Maghet is van grooten Edeldom ende weerdighedt; waerom ick u ſeer vriendelijcken bidde/ dat ghy haer wilt bevelen / dat ſy van ſtonden aen hare ſuſter Anatolia wilt gaen beſoecken / ende dat ſy den beſten middel ghebruycke / die haer moghelijck is om de ſelve te raden / dat ſy my voor haren bruydegom wil nemen. Eugenius is te vreden ghe-weeſt / eñ heeft beloeft ſijne begheerte te volbrenghen; waerom hy terſtont aen Victoria heeft bevolen/ dat ſy volbrenghen ſoude/ al dat Aurelius op hem hadde verſocht.

Aurelius ſoeckt alle middelen om Anatolia ſijne bruydt te verwilligheu door hare ſuſter Victoria.

Sy is terſtondt ghegaen/ ende heeft hare ſuſter met eene ſeer groote blijdſchap ghegroet; van wien ſy oock vriende-

vriendelijck is omhelst ende ontfanghen: ende naer dat sy (alsoo haer belast was) seer veel hadde gheseyt/ende veel woorden ghebruyckt/om de H. Maghet tot den wereldtschen bruydegom te verleyden: soo heeft sy haer noch op dese maniere begonst te vermanen/segghende: Suster/wilt doch na my hoorzen/ende my wel verstaen dat ick u nu sal segghen: ende en laet u niet voorstaen/ dat ick u iet te vorzen sal legghen/dat teghen de wetten van uwen Christus is strijdende; want ick hem oock soo wel naer-volghe als ghy; worpt van u alle quade ghedachten/ende wilt naer my hoorzen/ende my ghehoorzsaem zijn: My dunckt/o beminde suster/dat ghy in alder manieren behoort te houwen/naer dat Godt almachtigh (die wy selfs naer volgen) dat selve is begeerende. De Patriarchen hebben sijn vrienden gheweest/ de Prophecten hebben hem oock ghekent/niet-temin nochtans/soo hebben sy soo wel d'een als d'ander vrouwen ende kinderen ghehadt. Hoe gheluckigh soudt ghy zijn/dat ghy my woudt verstaen/ende noch veel gheluckigher/waer 't dat ghy mijne begheerte wilde volbrenghen. Laet u/o suster/eens ghesegghen: want ghy (by aventuren) van Christus selfs dien bruydegom soudt verkrijghen/die ick u soo seer wensche.

Redenen van Victoria.

Ende naer dat sy nu dese ende noch meer andere dinghen gheseyt hadde/soo heeft Anatolia gheandtwoordt: O *Victoria*, verwindt den duyvel, ende maeckt dat ghy eene waerachtighe *Victoria* (dat is verwinstere) zijt: want den Heere selfs heeft bevolē, als de aerde arm van volck was, dat sy moeste wassen, vermenighvuldighen, ende vervult worden; maer nu, als de aerde gheheel vervult is gheweest, ende als den Sone Godts selfs 't menschelijck vleesch heeft aenghedaen, ende onder de menschen veel jaren ghewoont; soo heeft hy selfs met luyder stemmen ghedurighlijck gheseyt: Kinderen wast op in 't Christen gheloove, versterckt in de liefde, ende vervult de hemelen: siet, hoe dat ick u nu, alreets den wech hebbe bereyt, de poorten gheopent, op dat ghy den rechten wech mooght in gaen.

Kloecke andtwoorde van Anatolia.

Victoria seyde. Heeft dan onsen Godt gheen bruyloft gehouden? Anatolia antwoorde: Oft 't soo is oft niet, nochtans veel meer is hy hem verheugende in de maeghden, die haer selven hem zijn op-offerende, dan die met eenen wereldtschen bruydegom soecken te trouwen.

Victoria heeft tot haer wederom gheſept: Is 't dan alleen den maeghdelijcken ſtaet/die van Godt gratie ende voordeel verkrijght? Anatolia andtwoordde: Soo wel die in maeghdelijcke reynicheyt levẽ, als die in 't houwelijck zijn, komen in den hemel; maer den maeghdelijcken ſtaet is van beyde de hooghſte in den hemel verheven; die krijght die glorieuſte ende edelſte croone: want ſy door hare weerdigheydt gheenen Enghel, noch gheenen Artſch-Enghel, noch oock gheen andere creature ter wereldt, maer den Sone Godts; den vvaerachtighen Godt, den Schepper van de gantſche vvereldt voor eenen bruydegom heeft. O uytnemende vveerdigheydt! ô onſprekelijcke excellentie van den maeghdelijcken ſtaet: en vvilt u dan, ô ſuſter, van ſulck-eene weerdighen ende edelen ſchat niet laten berooven. Noch meer moet ghy vveten, lieve ſuſter, dat ſoo haeſt als ick alle mijne rijckdommen de arme Chriſtene menſchen hadde uyt-ghedeylt, ſoo heeft hem terſtondt voor my gheopenbaert een ſeer blinckende ſchoon jonghman, met uytnemende koſtelijcke kleederen ghekleedt, ghekroont met peerlen eñ goudt, die my met een onſprekelijck blijde gheſicht heeft aenghеſien, ende gheſeydt: O maeghdelijcke reynigheydt, hoe verſcheyden zijt ghy van alle duyſterniſſen, verblijdt u gedurighlijck met de ſchoone klaerheyt van uwe witte ſuyverheyt. Maer terſtont door cleynhertigheyt en konde ick my niet onthouden van weenen; waer door ick nochtans van binnen verſterckt, ben neder ter aerden in mijn kamer ghevallen; alvvaer ick met ſeer vyerighe ghebeden den onſterffelijcken bruydegom hebbe gebeden, dat hy my ſoo veel ſoude verleenen, dat ick noch eens die lieffelijcke ende ſoete vvoorden van den jonghelinck ſoude moghen hooren. Den Heere en heeft niet vertoeft, maer heeft my terſtondt verhoort; vvant den jonghelinck terſtondt deſe vvoorden daer by voeghde. Den maeghdelijcken ſtaet is een Coninckljck kleedt; ende die hem daer mede kleedt, komt tot veel hoogheren ende meerderen ſtaet als een ander; ja is veel weerdigher als een koſtelijcke peerle, oft eenen ſeer rijcken ſchat; daerom en ghebreken haer oock gheene vijanden, die liſten ende laghen leggben, om de ſelve te verſtooren. Doet ghy dan alle neerſtigheyt ende u uyterſte beſte, ghebruyckt oock al u verſtandt om de ſelve te bevvaren. Dit gheſept hebbende/is hy verdwenen, ende naer ſijn vertreck ben ick

Hy vermaent haer ſuſter Victoria tot de ſuyverheyt te bewaren.

Hy wordt van eenen Enghel verſterckt.

soo verandert ghewoorden / dat my docht / dat ick bedwongen was/my-selven Godt almachtigh gheheel op te offeren; waer door dat ick door my hebbe ghenomen/ lieber dan eenen sterfelijckē bruydegom te trouwē/alle tormenten des wereldts/ja de doodt selfs t'onderstaen.

De H. Maghet Victoria dit hoorende/is haer terstont te voet gheballen / ende heeft haer met weenende ooghen ghesept: O suster, bidt den Heere voor my; op dat ick ook mach vveerdigh vvesen,het Engelsch visioen te sien, ghelijck ghy hebt ghedaen. Anatolia heeft terstondt den Heere begonst te bidden ; ende siet/door haer-lieder is den Enghel gheopenbaert met eene seer schoone klare locht omringhelt/gheheel in 't wit ghekleedt ; die tot haer-lieden in deser na-volgende maniere sepde: O ghy Christene maeghden,en hebt geen vreese, maer verblijdt u; want in den hemel worden voor u-lieden seer edele eñ rijcke kamers bereydt, daer u dien bruydegom der zielen in sal leyden; maer alsoo langh als ghy hier noch op dese verganckelijcke wereldt sult leven , soo sult ghy-lieden toe-sien, ende alle neerstigheydt doen, om u suyverheyt ende reynicheyt te bewaren . Dit ghesept hebbende / is hy upt haer ooghen verdwenen.

Victoria siet ook den Enghel.

Als nu dien hemelschen bode vertrocken was / soo heeft haer Victoria in de liefde des oppersten bruydegoms teenemael ontsteken gevonden ; waerom sy alle haer juweelen eñ cieraet/ met al dat sy besittende was/ verkocht heeft/ ende den prijs van dien/heeft sy met eene groote liefde de arme menschen upt-ghedeylt ; ende nam seer vastelijck voor haer / gheenen anderen bruydegom dan Godt almachtigh te nemen: soo dat sy terstondt haren bruydegom Eugenius heeft af-gedanckt; waer door sy ook de glorieuse kroone der martelie heeft verkreghen ;want naer dat hy sijn upterste devoir hadde ghedaen / om haer tot den dienst der afgoden te bekeeren / ende om dat sy hem voor haren bruydegom soude trouwen ; maer het selve niet konnende verkrijghen / soo heeft hy haer sonder vertoeven voor eene Christene beschuldight.

Sy danckt haren bruydegom af/ ende aenveert den maeghdelijcken staet.

Waer door hy verkreegh/dat sy upt Roomē gebannē soude worden. Hy heeft haer dan gebracht op een seker plaetse/ die hem toe behoorde ; alwaer hy haer tegen de ghewoonte buyten ordinaris seer veel heeft doen lijden: ende hoe seer dat dese Maghet met grooten hongher ge-

pijnight wierdt na den lichame/ soo veel te meer wierdt sy in den geest versterckt / ende was seer wel te vreden; want sy seer wel wiste/ dat den Sone Godts/ om wiens wille sy was lijdende/ ende haer cruyce draghende/ haer soude glorificeren/ eñ groote eere aen-doen. Eugenius/ niet-teghenstaende alle dese tormentet / en heeft nochtans niet op-ghehouden van haer met noch veel andere nieuwe pijnen te quellen ; maer hier door en heeft hy haer oock noyt konnen soo verre gekrijghen/ dat sy hem soude trouwē/ oft dat sy de goden soude sacrificie doen. Waerom hy seer vergramt wesende / heeft seer haestigh naer Julianus den oppersten Priester van het Capitolie ghegaen ; ende heeft hem ghedurighlijck ghebeden/ dat hy sijne dienaers soude senden/ om haer te dooden/ ghevende hem te kennen/ dat sy eene Christene Maghet was ; ende dat sy in geender manieren de afgoden wilde sacrificie doen. Den opperstē Priester dit hoorende/ heeft terstondt een van sijne dienaren/ ghenoemt Taleacorus bevolen / dat hy haer soude dooden. Ende soo is de H. Maghet Christi, na dat sy veel mirakelen hadde ghedaen / ende veel andere maeghden tot den goddelijcken dienst hadde vergadert / met een rapier door haer herte ghesteken/ eñ heeft de kroone der martelie ontfanghen. Den Heere heeft hare doodt ghewroken teghen haren vervolgher : want op seven daghen tijdts is hy van de wormen op-geeten/ ende soo heeft hy seer ellendigh sijn leven ghe-eyndt.

Sy wordt ghevanghen ende ghepijnight.

Sy wordt met een sweerdt doorsteken.

Aengaende hare suster Anatolia, ter wijlen sy besigh was met vasten ende bidden / ende haer selven soo oefsende in 't overlegghen van goddelijcke saken/ dat-men niemandt noch genuchelijcker noch vrolijcker en vont; soo is 't gheschiedt/ dat den sone van Diodorus/ die den oversten van het landt was / van den duyvel ghequelt wierdt/ ende riep: Vrouwe Anatolia, ghy ontsteeckt my. Ende alsoo den vader hem sondt naer den Tempel ende bosschen der afgoden / is den selven ghekomen ontrent de plaetse daer Anatolia was/ eñ vrekende de ketenen/ daer hy mede ghebonden was / heeft hy sy-selven ghewerpen voor de voeten van de heylighe Anatolia, die biddende was/ seggghende : Ghy zijt die my met den brandt uwer ghebeden soo see brandt. Maer Anatolia op hem blasende / heeft den duyvel van hem met een woordt upt-gejaeght ; ende heeft hem ghesont naer sijne

Anatolia jaeght den duyvel upt.

ouders

ouders gesonden: de welcke siende hunnē sone soo haest teghen hunne hope genesen/ zijn soo verblijdt gheweest/ dat sy met seer veel goedts by de Maghet zijn ghegaen/ haer het selve tot een teecken van danckbaerheydt willende gheven. Maer de Maghet/ hunnen goeden wille waernemende/ heeft het gelt doen deylen onder d'arme Chzistenen/ ende heeft d'ouders vermaent tot het Chzistien gheloove. Hier dooz is dese Maghet geheel het landt dooz vermaert gheweest; soo dat daer veel met verschepde sieckten overvallen/ van de dupvelen ghequelt/ ende die van de medechnen verlaten waren/ tot haer quamē/ ende ghesondt ende vertroost na hups ghetrocken zijn.

Sy gheneest veel siecken.

Ende alsoo de Priesters van de afgoden dit seer qualijck namen/ hebben sy den Keyser Decius aenghegheven/ dat hy haer als eene verderffenisse der afgoden soude doen dooden. Dit wierdt terstondt Faustiniano bevolen; die Anatolia hebbende doen leyden naer de stadt Toza/ haer daer dede geesselen/ in de palepe hanghen/ eñ met fackelen bzanden. Maer alsoo de Maghet dese tozmenten verachtede; ende seyde tot den Rechter/ dat hy eeuwelijck verdoemt soude zijn/ het en ware hy hem beterde; heeft hy ontboden den tooberaer oft serpententemmer Audax; hem belovende veel ghiften/ indien hy Anatolia konde van de serpenten doen verslindē. Waerom Audax een serpent by de Maghet in een kamer heeft doen slupten: de welcke geheel den nacht by 't selve ghesloten zijnde/ heeft dat soo met hare ghebeden ende lofsanghen ghetemt/ dat het scheen seer tam te wesen. Audax willende 'smozghens in de kamer komen/ is alsoo van 't serpent omringelt gheweest/ dat het hem verslonden soude hebben/ en hadde Anatolia 't selve met hare handt niet af genomen/ eñ bevolen/ dat 't na sijne plaetse soude vertrecken; 't welck 't selve terstont met groote saechtmoedicheyt ghedaen heeft. Audax dit siende/ heeft Christum terstondt beleden.

Sy wozdt seer ghepijnight.

Een serpent en hindert haer niet.

Den tooberaer ghelooft/ ende wozdt ontlooft.

Maer Faustinianus vernemende/ dat Audax Chzisten ghewozden was/ is seer verstoozt gheweest; ende heeft den selven doen vanghen ende onthoofden/ na dat hy dooz de neerstighept van Anatolia gedoopt was. Eñ de H. Maghet streckende hare handen in 't ghebedt/ is van hare rechte sijde soo doozsteken/ dat den sticke tot de slincke sijde toe quam/ eñ is alsoo dooz een glozieus martelie tot Chzistum gherepst.

Anatolia wozdt doozsteken.

HET

S. TARSILLA et S. ÆMILIANA sorores Virgines
24. Decemb. 5. Ianuarij. I. Cnobbaert exc.

HET LEVEN VANDE TVVEE HH. SVSTERS TARSILLA ENDE ÆMILIANA MAEGHDEN.

24. Dec. A. 580.

DE moeder vanden H. Gregorius Paus hadde dry susters/die alle dry dē maeghdelycken staet waren beminnende; vande welcke de eene genoempt was Tarsilla, d'ander Æmiliana, ende de derde Gordiana. Dese waren alle dry te samen seer yverigh in den dienst van haer-lieder Heere ende Godt: ende om noch haren Heere ende bruydegom veel aenghenamer te wesen / soo waren sy seer eensaem ende stil lebende / met een wonderlycke couragie onder eenen strenghen reghel ende onder een dack; in sulcker manieren dat sy schenen eer een Engelsch leven te leven als een menschelyck: in sulcken leven waren sy volherdende veel jaren. Maer een sekeren tydt daer naer Gordiana begonst te verflauwen/ ende allenxkens keerde sy haer weder tot de liefde des werelts; daer ter contrarie d'ander twee daghelyck waren wassende meer ende meer inde liefde van haerlieder Salichmaecker / ende inde begheerte der eeuwigher glorie.

VVt den H. Gregorius Paus lib. 4. Dialogor. cap. 17. & hom. 38.

Tarsilla ende Æmiliana devote dochters in superheydt lebende.

Gordiana verflauwt.

De droefheyt die Tarsilla hadde om haer suster Gordiana was seer groot: want sy grootelyck ter hertē was treckende hare salighevt: ende was ghewoon dickwyls met weenenden ooghen tot haer suster Æmiliana te seggen: my dunckt dat Gordiana haer niet meer by ons en voeght; waer inne ick my seer bedroeve: want sy van den rechten wech ende rechtveerdicheydt af-keert/ die haer sekerlyck van Godt verlept; sy en maeckt oock geē werck meer van heyligher proposten/soo sy plach te doen inden eersten. Nochtans deden sy beyde haerlieder devoir ghe-

Dickwyls van haer susters vermaent en betert haer niet.

voir genoech/om haer te helpen/niet alleen met bidden/ maer oock haer in alle soeticheyt te berispen / ende onderwijsen ten besten sy konden ende mochten. Gordiana quam wat by haer selven door de vermaninge van hare susters/ ende thoonde haer droevigh van aenschijn ghenoech/maer voor luttel tijdt; want in een jaer-tijdts lieft sy alle droefheydt varen / ende begonst alle ydelheydt te spycken. Sy gaf oock ghenoech te kennen / dat sy was versmadende alle menschen/die Godt dienden/verheughende haer alleene met wereltsche dochters. Om welcke oorsake Tarsilla ende Æmiliana seer groote pijne ende smert leden/ ende en lieten niet van haer daghelijcks Gode te bevelen; maer principael Tarsilla: de welcke hoe meer dat sy hare bederfenisse ghevoelde/hoe stercker haer liefde was.

Tarsilla wordt vande H. Paus Felix ten hemel ghenoodt.

Middelertijdt dat dese twee waren arbeydende / om Gordiana op den rechten wech te brengen/ soo heeft hem op eenē nacht in een visioen verthoont Felix den Paus/ die haer thoonde eene wooninghe verbuilt met die eewighe claerheydt; ende seyde tot haer: Kompt met my: want in dese blinckende claerheydt wilick u ontfanghen. Dit visioen gepasseert zijnde/is sy terstont van een koortse sieck gheworden/ die haer soo sterck heeft overvallen/ dat sy haer tot het eynde van haer leven heeft gebracht. Ende ghelijck de gewoonte is in alle edel huysen/alsser eenich persoon is/ die door eenighe sieckte hem met de doodt bevoelt/ soo vergaderen aldaer mans ende dochters van qualiteyt/om de ouders te vertroosten van den ghenen die in doodts noot is; insghelijcx op de selve ure des doodts van Tarsilla, zijn in de selve kamer by een ghekomen; ende rontom haer bedde gestaen veel mans ende dochters: eñ siet/ sy heeft terstont haer ooghen ten hemel gheslaghen; daer sy sagh komen den bruydegom der maeghden Iesvs Christus; waerom sy met luyder stemmen begonst tot de omstaenders te segghen: Gaet ghy lieden alle-gader van hier; gaet uwe weghen; want Iesvs kompt: ende als sy aldus spraeck / is hy naerder ghekomen: want sy met een verlichtheyt hem aensiende/ ghevoelde sulck-eene soeticheydt van binnen/ dat sy de macht niet en hadde te wederstaen alsulcke liefde; eñ met een onspreckelijcke volmaecktheyt van herten/gaf sy terstont in sijn handen haren geest. Straex daer na isser sulck-eenen soeten reuck gevolght/die genoech te kennē

Christus, haren bruydegom komt haer halen.

Eenen soeten reuck in de kamer.

gaf

gaf/dat dē autheur vā dese soetigheyt daer was geweest.

Het lichaem van dese H. Maghet is ghewasschen ghewozden/ als wanneer is ghesien/ dat sy dooz het lanckdurigh bidden het vel van hare knien ende elleboghen soo verhart heeft ghehadt / dat sy vol weeren waren: waer-mede haer doodt lichaem genoech te kennen gaf/ waer inne sy haer leven hadde overghebzocht. Dit is gheschiet daeghs vooz de gheboozte Christi; waer naer sy haer heeft verthoont aen Æmiliana in haren dzoom; ende seyde: Kompt suster, naer dat ick alleene hebbe gheviert de ghebooste *Christi*, soo wil ick met u vieren de feeste vande dry Coninghen. Æmiliana heeft haer in dese woozden seer bedzoeft / ter oozsaecke vande onsalichept van hare suster Gordiana. Waer dooz sy haer antwoozde: Ist dat ick alleene met u kome verblijden, wie sal dan sorghe draghen voor onse ongheluckighe suster *Gordiana*? Tarsilla antwoozde met een dzoef ghelaet. *Gordiana* wordt onder de wereltsche maeghden ghereken. Dit visioen ghepasseert zynde/ is Æmiliana sieck ghewozden / ende soo haer suster hadde voozsept (hare sieckte seer wassende) is dooz den sondach van dzy Coninghen seer heylichlijck gestozven.

Sy noods haer suster Æmiliana ten hemel.

Æmiliana sterft na het dooz segghen van haer suster Tarsilla.

Gordiana dan soo haest als sy haer alleene bevondt / wies in haer quaet; ende het ghene dat van te voozen in haer bleef verbozghen / heeft sy nu begonst int werck te leggen. Naer dat sy nu alle dzeese Godts verlaten hadde/ eñ dien hemelschen dau aen d'een syde hadde gestelt/ gheen werck meer maeckende van dat sy haer Gode hadde op-gheoffert/ heeft haer ten houwelijck begeven met haren pachter: eñ alsoo is volbzacht/ 't welck voozsept was vande gloziense Maghet Tarsilla.

Gordiana begheeft haer gheheel tot de wereldt.

Siet (slupt den H. Gregorius) alle dzy dese susters/ hebben met een grooten yver dē geestelijckē staet aengegaē; maer en hebben t'samen inde selve niet gebleven: want na't seggen van onsē Salichmaker. Veel zijnder geroepē maer weynigh uytverkorē. Dit heb ick hierom verhaelt/ op dat niemant doende goede wercken / synē crachten 't selve toe en schzyve / noch betrouw neme op syn eyge voldoeninghe: want al ist dat hy weet hoedanich hy heden is/ hy en weet nochtans niet/ hoedanigh hy mozgen sal zyn. Dat dan niemant sich sonder sozge en verblyde over syn wercken; nademael een ieghelijck gestelt zynde in de onsekerheyt van dit leven/ niet en weet hoe hy syn leven eynden sal.

Gregor. hom. 30.

Matth. 20. 22.

HET

S. COLVMBA Virgo et Martyr.
31. Decembris.

HET LEVEN VAN DE H. COLVMBA MAGHET ende Martelaersse.

31. Dec. An. 275.

Wt d'oude Registers.

HEt is ghebeurt/ als den Keyser Aurelianus vanden Oosten quam/ vervolgende over al de Christenen; soo is hy ghekomen in Vranckrijck inde stadt van Sens/ alwaer een godtvruchtige Maget met name Columba (maer sestijen jaren oudt synde) was woonende/ nacht ende dagh Godt biddende/ dat hy haer doch wilde gheven volherdicheyt/ om voor synen naem alle tormenten te moghen lijden.

Iver van Columba tot de martelie.

Als nu den Keyser in dese stadt ghekomen was/ soeckende de Christenen/ heeft hy verstaen van dese Maget Columba, dat sy een Christen leven was leydende. Hy heeft haer doen vanghen/ ende voor hem brenghen/ seggende tot haer; Hoe is uwen naem? De H. Maget antwoorde: Ick heet *Columba*. Dē Keyser seyde: Wat Godt eert ghy? De H. Columba antwoorde: Geenen anderen Godt dan IESVS *Christus* onsen Heere, die hemel eñ aerde gemaeckt heeft, eñ den menschen naer sijne ghelijckenisse geschapen heeft; die sijnē H. Geest heeft gegeven om ons allen in die Catholijcke Kercke te versterckē, ende inde H. Religie volherdigh te maecken. Aurelianus den Keyser seyde: Columba, hebt ghy de gheboden gehoort/ die wy nu onlangh's hebbē laten uytgaen? Columba antwoorde: Wat geboden zijn dat? Aurelianus den Keyser seyde: Dat alle de Christenen my voor hunnen warachtigen Prince souden kennen/ ende myne Goden souden aenbidden. Columba antwoorde: Dat de Goden, die door de menschen handen ghemaeckt zijn, vergaen, ende oock de ghene die haer aenbidden: maer dat mijnen Godt *Christus* my het eeuwigh leven wil verleenen. Aurelianus seyde: Door mijnen Godt de Son-

Hare cloecke belijdenisse.

ne/eñ door alle mijne goden/soo wilt mijne begeerte navolgen/ eñ de goden sacrificie doē/soo sult ghy de huysvrouwe van mijnen sone Aurelius worden; ende ghy sult gheluckigh in mijn huys zijn/ om uwe schoonheyt wille. Columba antwoorde: Als uwen vader, die den duyvel is, den Heere was tenterende, soo seyde hy: Ist dat ghy my te voet valt, ende my aen-bidt, ick sal u dit altemael geven. Den Heere antwoorde: Ghy en sult uwen Heere, uwen Godt niet tenteren; maer ghy sult hem alleene dienen. In sulcker manieren spreke ick nu tot u: Aureliane ghy tyran, ghy en sult de dienst-Maghet van Godt den Vader almachtich niet tenteren. Aurelianus den Keyser seyde: Doet de goden sacrificie/oft ghy sult u leelijck bedroghen vinden. Columba antwoorde: Godt is machtich my de cloeckheydt te verleenen, om alle het quaet ende leet, dat ghy my kont aendoen, te verdragen; want ick hem inde tegenwoordicheyt van alle menschen ben belijdende; op dat hy my in't aensien van alle sijne Enghelen soude ontfanghen.

Matth. 4.

Als Aurelianus nu dit hoorde/ soo heeft hy terstont bevolē/datmen Columba in't openbaer geselschap der hoeren soude leyden; ende dat sy eenen roffiaen inde stadt souden soecken/ die in alle rabbauwerije ervaren was. Sy hebben dan een wulpsich jongh-man gevonden/die inde fielterije gheverseert was; ghenoemt Barucha/diē sy in't midden van't Paleys hebbē gebrocht/ ende seydē tot hem: Gaet ghy jongh-man naer't schouspel/daer de Maghet Columba gesloten is. Den jongh-man dit hoorende/ is seer verblijdt gheweest om dat hem volle macht was gegeven de H. Maget Columba aen te gaen. Den jonghelinck is inde celle/daer de Maghet Christi was/ghegaen: de welcke tot hem seyde: Hoe kompt dat ghy met sulck-eene wreetheydt tot my komt? sal ick u dan niet konnen vvederstaen, oft u van my verdrijven? hebt patientie, eñ hoort mijne vvoorden, ende en doet my ghen ghevvelt aen; vvant ick aen *Christus* als sijne dienstmaeght hebbe belofte ghedaen: ende op dat den Heere op u niet en vergramme, ende dat ghy niet en sterft. Den jongh-man met vreese bevanghen zijnde en heeft haer niet gheraeckt.

Sy wort nae een bordeel geleydt.

Maer de heylighe Columba heeft terstont op haer knien ghevallen/ende den Heere ghebeden/ dat hy haer suyver ende ongheschent soude bewaren. Ende als sy

dit in

dit in haer ghebedt van Godt was begeerende/siet/daer is terstont eene beyzinne upt 't midden van't schouwspel ghekomen/die inde celle daer de Maghet was biddende is ghegaen; alwaer sy den jonghelinck heeft ghevonden/den welcken sy voor de voeten vande H. Columba heeft gestooten/ ende sagh haer in 't aensicht/ al oft sy pet van haer begheerde. De H. Columba heeft haer tot de Beyzinne ghekeert/ ende ghesepdt: Ick besvveer u door *Christum*, dat ghy desen jongh-man in't minste niet en quetst noch en misdoet; maer ghy sult my toelaten, dat ick met hem spreke. De beyzinne heeft hem terstont verlaten/ende is vast aen de deure vande celle gaen staen/om dat den jongh-man niet en soude vluchten/ ende om datter niemant meer inde celle en soude komen. Daer na heeft de H. Columba tot den jonghman gesept: Siet ghy nu vvel, dat dit vvreet vvilt dier gehoort hebbende den naem *Christi*, Godt almachtigh eere bevvijst; ende ghy onghelooyigh mensch, die een soo quaet feyt hebt bedreven, vreest ghy dan Godt niet? beloeft nu dan Christen te vvorden; oft soo ghy u niet en bekeert soo sal u dese vvilde beeste verscheuren. Den jongh-man heeft terstont met luyder stemmen gheroepen ende ghesept: Ist datter iemant hier is, die *Christum* niet en belijdt, die en sal niet ghesont van hier gaen. Als den Jonghelinck dit hadde ghesept/ soo is de Beyzinne vande deure ghegaen/ende heeft den jongh-man laten upt-gaen; die terstont de geheele stadt door heeft gheroepen ende ghesepdt; datter gheenen anderen Godt en vvas, dan die de heylighe Maghet *Columba* vvas aenbiddende.

Sy wort door een Beyzinne bevrijdt.

Baruchsroffiaen Godt belijdende wort vande Beyzinne ontslaghen.

Als nu den Keyser Aurelianus verstont ende hoorde dit des jonghelincks seggben/ is met gramschap ontsteken gewozden/ eñ heeft sijn soldaten naer het schouwspel ghesonden/ om dat sy Columba voor hem souden doen komen. Als nu de soldaten tot de H. Maghet ghekomen waren/eñ haer wilden mede leyden/soo hebben sy haer vinden biddende met het wilt dier; 't welck sy terstont den Keyser hebben te kennen gheven; eñ seyden: Wy en konnen de Maget voor u niet brenghen; want in haer celle een wilde Beyzinne by haer is/ die haer bewaert. Den Tyrannighen Keyser dit hoorende heeft terstont een groot vyer voor haer celle doē maken; op dat de Beyzinne ende de heylige Maghet Columba

t'samen souden branden. Als de Beyrinne het vyer sagh/ soo heeft sy begonst te briesschen/ ende groot ghe-tier te maken: maer de H. Columba seyde tot de Beyrinne: En vreest niet; want ghy desen dagh niet en sult verbranden; maer als't Godt belieft, soo sult ghy uwe eyghen doodt sterven. Terstondt daer naer is de Beyrinne boven op't dack van't huys ghekloumen/ ende heeft met ghewelt door 't midden van 't volck ghebroken; ende is alsoo na den bosch gheloopen.

De Beyrinne vlucht door het volck na het bosch.

Als nu het volck/ het welck ontrent de H. Maghet stondt/ sagh/ dat de Beyrinne uyt-gheloopen was; soo hebben sy tot den Keyser Aurelianus gheseyt/ dat hy het vyer met water soude doen blusschen/ om dat de H. Columba niet levendigh en soude verbranden. Ende alsoo sy dat waren roepende/ siet/ daer is eenen slach-reghen uyt den suyden ghevallen/ die het vyer uytende te met ghedaen heeft. Naer dat nu het vyer vergaen was/ soo hebben sy de H. Maget in't midden van het volck ghebrocht; ende den Keyser Aurelianus heeft tot haer geseyt: Wat zijn't voor konsten die ghy kont/ dat u het vyer niet en beschadight noch en hindert? ende dat een wilde ende wreede beeste met u woont/ souder u oock eenigh leedt aen te doen. De H. Columba andtwoorde: Ick en weet gheen konsten, ende en kenne niemandt dan *Christum* den Sone van den levendigen Godt met den H. Gheest voor eenen Godt. Den Keyser Aurelianus seyde: Ick hebbe u ghesworen/ dat ghy dien name niet meer en soudt vermanen; ende om dat ghy het selve niet en wilt verlaten/ soo sult ghy eene schandelijcke doodt sterven; maer het is noch in uwe macht/ wilt ghy de selve ontgaen. De H. Columba antwoorde ende seyde: Hebt ghy niet ghehoort, dat den H. Apostel seyt: Alle die Goddelijck leven willen in *Christo* IESV, die sullen vervolghinghe lijden? Hoort noch meer, ghy vijandt der waerheyt, ende ghierighen wolf, ghy en sult mijn voornemen niet veranderen.

Eenen onvoorsienigen regen blusscht het vyer dat voor Columba bereydt was.

2. *Tim.*

Aurelianus den Keyser hier door seer verstoort wesende/ heeft sijne soldaten bevolen/ dat sy de H. Maget een mijl van de stadt souden leyden/ ende haer aldaer souden onthoofden. De H. Columba seyde: Ghy afgodist, die den autheur eñ d'oorsake zijt van alle quaedt, siet my nu neerstelijck aen, op dat, als ick sal komen voor mijnen Heere ende bruydegom, om u te beschuldighen,

Columba wordt ten sweerde verwesen.

mooght

mooght weten, vvat eene schoone glorie eñ croone my sal worden ghegheven; ende wat grooter pijnen eñ tormenten u ter contrarien sullen worden aenghedaen. Hier na hebbē haer de soldaten geleydt ter plaetsen van haer martelie/ alsoo hen van den Keyser belast was. De heylighe Maget heeft de soldaten ghebeden/ dat sy haer souden willen toelaten haer ghebedt te doen. Maer sy en hebben 't niet willen doen. Soo heeft de heylighe Maget dan haer nieuw wit kleedt ghenomen ende de soldaten ghegheven; ende sy hebben toeghelaten haer ghebedt te doen. Terstont heefter een stemme uyt den Hemel gheroepen/ segghende: Kompt *Columba*, den Hemel staet voor u open, het Paradijs is voor u bereyt; want ghy victorieus uwe vyanden hebt verwonnen. Den Sone Godts verwacht u, die u de glorieuse croone op het hooft sal stellen, ende de Enghelen Godts sullen u ontfanghen ende leyden inde groote hemelsche stadt Ierusalem. Hier na heefter een vande soldaten sijn sweert uyt ghetrocken/ ende de Heylighe Maghet noch in het ghebedt wesende/ het hooft af gheslaghen.

Sy wort van eenē Enghel ten Hemel ghenoodt.

Sy wordt onthooft.

Op deser manieren is sy met haer eyghen bloet als martelaersse bedauwt/ om dat sy de croone des eeuwighen levens mochte ontfanghen. De boose menschen hebben dit heyligh lichaem onder de doornen ende haghen begraven: ende eenen Os heeft dese plaetse/ voor de selve knielende/ bekent gemaeckt: alsoo dat de Christenen dit heyligh lichaem met alder eeren inde stadt van Sens ghebrocht hebben. Desen feest-dagh wort met grooter eeren in 't Bisch-dom van Orleans gheviert ende ghecert.